

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TUTANAK DERGİSİ

75 nci Birleşim

16 Ekim 1981 Cuma

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	414	Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu. (2/68) (S. Sayısı : 271)	421:422
II. — BAŞKANLIĞIN KONSEYE SUNUŞLARI	414:417,434:436	3. — 488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu. (2/70) (S. Sayısı : 272)	422:423
1. — (9/14) Esas Numaralı Soruşturma Komisyonuna yeniden süre verilmesine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/111)	414: 415	4. — 1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan - Komisyonu Raporu. (2/69) (S. Sayısı : 273)	424:425
2. — (9/15) Esas Numaralı Soruşturma Komisyonuna yeniden süre verilmesine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/112)	415:417	5. — 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) Bentlerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu. (2/73) (S. Sayısı : 281)	425:427
3. — Gündemin 7 - 38 nci numaraları arasında yer alan kanun tasarı ve tekliflerinin 2485 sayılı Kanuna göre gündeme alınmış olduğuna dair Başkanlığın açıklaması.	434:436	6. — 353 Sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu. (2/76) (S. Sayısı : 283)	428:434
III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ	417:434		
1. — Siyasi Partilerin Feshine Dair (Kanun Teklifi. (2/74) (S. Sayısı : 282)	417:421		
2. — 21 . 2 . 1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi			

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

2 Ekim 1981 Cuma

1447 Sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Bor-saları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi. (2/63) (S. Sayısı : 243) ile;

Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketinin Kuruluşu Hakkındaki 7462 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında (1/219) (S. Sayısı : 265)

Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamaya-cakları İşler Hakkında. (1/233) (S. Sayısı : 275) Kanun Tasarıları ve

926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personeli Kanununun 49 ncü Maddesinin (d) Bendinin 3 ve 4 ncü Fıkralarının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi. (2/71) (S. Sayısı : 277)

Kabul edildi.

Adli Tıp Kurumu Kanunu Tasarısının (1/221) (S. Sayısı : 278) tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak 26 ncü maddesine kadar kabul olundu; diğer maddeleri yeniden incelenmek üzere Komisyona geri verildi.

Gelecek toplantının yapılacağı gün ve saatin sonradan tespit edileceği belirtilerek birleşime saat 16.20' de son verildi.

Necdet ÜRUĞ

Orgeneral

Milli Güvenlik Konseyi

Genel Sekreteri

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 10.45

BAŞKAN : Orgeneral Kenan EVREN (Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı)

ÜYELER : Orgeneral Nurettin ERSİN (K. K. K. ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Tahsin ŞAHİNKAYA (Hv. K. K. ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi)

Oramiral Nejat TÜMER (Dz. K. K. ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Sedat CELASUN (J. Gn. K. ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi)

(BAŞKAN — Milli Güvenlik Konseyinin 75 ncü Birleşimini açıyorum.

II. — BAŞKANLIĞIN KONSEYE SUNUŞLARI

1. — (9/14) Esas Numaralı Soruşturma Komisyonuna yeniden süre verilmesine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/111)

BAŞKAN — Gündemimizin sunuşlar kısmının 1 ncü sırasında, 9/14 Esas Numaralı Soruşturma Komisyonuna yeniden süre verilmesine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi var.

Tezkereyi okutuyorum:

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Bayındırlık eski Bakanlarından Şerafettin Elçi'nin, Bakanlığı döneminde işlemiş olduğu iddia olunan suçlarla ilgili olarak soruşturma yapılmak üzere Milli Güvenlik Konseyinin 18 . 8 . 1981 gün ve 16 sayılı Kararıyla kurulan Komisyonumuz, gerekli soruşturma ve incelemeleri yapmaktadır.

Ancak, banka kayıtları ve diğer kaynaklardan elde edilen ve edilecek olan bilgi ve belgelerin incelen-

mesi ve delillerin değerlendirilerek Milli Güvenlik Konseyine sunulacak raporun hazırlanması için çalışma süresinin uzatılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

O nedenle Komisyonumuzun çalışma süresinin 60 gün uzatılmasını takdir ve tensiplerine arz ederim.

Akdemir AKİMUT
Dz. Hâk. Kd. Albay
Soruşturma Komisyonu
Başkanı

BAŞKAN — Bu tezkereyi dinledik. Bu konuda söz almak isteyen var mı efendim?..

Bir izahat verecekseniz buyurun.

DENİZ HÂKİM KIDEMLİ ALBAY AKDEMİR AKİMUT — (9/14 Esas Numaralı Soruşturma Komisyonu Başkanı) — Emir buyurursanız geniş olarak izahat vermeye hazırım efendim. Ancak gerçek nedenleri şudur efendim: Hentüz soruşturma tamamlanmamıştır, banka kayıtları ve diğer kaynaklar üzerinde araştırmamız devam etmektedir. Müdellel bir şekilde sokabilmek için süreye ihtiyaç duyulmaktadır.

ORJENEL NURETTİN ERSİN — Bu uzatmanın görev bakımından bazı sakıncaları olabilir mi, o noktaya bir açıklık getirilemez mi acaba?

BAŞKAN — Evet, şimdi Selâhattin Kılıç serbest midir, tutuklu mudur?

DENİZ HÂKİM KIDEMLİ ALBAY AKDEMİR AKİMUT (9/14 Esas Numaralı Soruşturma Komisyonu Başkanı) — Başka bir suçtan hükümlü olarak Merkez Cezaevinde bulunmaktadır.

BAŞKAN — Yani bunun 60 gün daha uzatılması bir şeye tesir etmez?

DENİZ HÂKİM KIDEMLİ ALBAY AKDEMİR AKİMUT (9/14 Esas Numaralı Soruşturma Komisyonun Başkanı) — Hayır, etkilemeyecektir. Çalışma esaslarını belirleyen tüzük buna müsaittir. Yüce Konseyinizin kararına vabestedir. Uzatıldığı takdirde, bu 60 gün içerisinde tamamlayacağımızı sanırım efendim.

Banka kayıtları geniş zaman almaktadır. Önemli olan, alınan, verilen rüşvetlerin müdellel bir şekilde sokulmasıdır. Komisyonumuzun talebi genellikle buna dayanmaktadır. Gerekçemiz budur efendim.

BAŞKAN — Efendim, tabii kısa sürede hazırlanan raporlar bazen noksanlıkları ihtiva ediyor. Bundan evvelki soruşturmada da bu kendini gösterdi. Onun için her tarafıyla tamam olması için, soruşturmanın tam yapılması herhalde fayda sağlayacaktır.

Kaldı ki, zaten Şerafettin Elçi tutuklu olarak cezaevinde bulunmaktadır. Bu uzatma bu bakımdan da bir mahzur teşkil etmez. Serbest olup da dışarıda gezmesi veyahut da kaçması gibi bir durum mevzu bahis değildir.

Bu konu hakkında başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı efendim? Yok..

O halde bu tezkereyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

2. — (9/15) Esas Numaralı Soruşturma Komisyonuna yeniden süre verilmesine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/112)

BAŞKAN — Şimdi, sunuşlar kısmının 2 nci sırasında da 9/15 Esas Numaralı Soruşturma Komisyonunun görev süresinin uzatılması ve soruşturmanın genişletilmesi hakkında Komisyon Başkanlığının bir tezkeresi var, onu okutacağım.

Okuyunuz efendim.

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca yaptırılmakta olan Ari fiye - Sincan Demiryolu 1 nci Kısım İnşaatı sözleşmesi ve fiyat farkı kararnamesinde mevcut tünel uzunluk zammının ödenmesi usulüne dair verilmiş Bayındırlık Kurulu Kararını uygulama alanına koymayarak, bu kararda öngörülen usulün dışında bir uygulama ile yüklenici Nurol Firmasına fazla tediyede bulunulmasını sağlaması suretiyle, Firmayı kayırdıkları iddia olunan Bayındırlık eski Bakanı Selâhattin Kılıç ile Bakana teb'an suç işledikleri ileri sürülen eski Müsteşar Teoman Güzey, Demiryolları İnşaatı Genel Müdürü Suat Taftalı, Okay Kurçeren ve Bakanlık Müşaviri iken bilahera Müsteşar Yardımcılığına atanan Ahmet Erçin haklarında gerekli soruşturmayı yapmak üzere Resmi Gazetenin 20 Ağustos 1981 gün ve 17434 sayılı nüshasında yayınlanan Milli Güvenlik Konseyinin 18 . 8 . 1981 gün ve 17 sayılı Kararıyla oluşturulan 9/15 Numaralı Komisyonumuz 24 . 8 . 1981 günü bu göreve başlamıştır.

Milli Güvenlik Konseyi Kararında belirlenen 60 günlük süre içerisinde, soruşturmanın ikmaline çalışılmış olmasına rağmen; Nurol Firmasının yıllık cirosunun birkaç milyarın üzerinde seyretmesi, eski Bakan ve Bakana teb'an suç işledikleri belirlenen görevliler ile Firma arasında menfaat sağlamaya yönelik bir ilişkinin saptanabilmesi açısından firmanın 1979 ve 1980 yıllarına ait hesap ve para hareketlerinin incelenmesini zorunlu kılması karşısında, anılan süre içinde soruşturmanın sonuçlandırılması olağüstü bulunamamıştır.

Kaldı ki; soruşturma konusu olaylarla ilgili olarak bilgileri bulunduğu beyanıyla Komisyonumuza başvuruda bulunan Emekli Hava Tuğgeneral Ömer Çokgör, Emekli Hava Albay Avni Güler ve Elektrik Etüd İdaresi Başmüşaviri Şaban Demir tarafından sureti ilişik anlatımlardan anlaşılacağı üzere;

«Eski Bakan Selâhattin Kılıç'ın 1975 - 1977 yılları arasında devam eden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı döneminde zamanın Müsteşarı Necdet Seçkinöz aracılığı ile menfaat sağladığı ileri sürülmüş».

İşbu iddianın Bakan olarak aynı kişiye taalluk etmekte olmasına rağmen, ayrı bir Bakanlık görev ve dönemine ait olması bakımından, soruşturmanın bu yönden de genişletilerek sürdürülmesinin, bu konuda verilecek yeni bir Millî Güvenlik Konseyi Kararı ile mümkün olabileceği düşünüldüğünden, itham üzerinde yeterince inceleme yapılması yoluna gidilememiştir.

Bu nedenlerle, eski Bakan Selâhattin Kılıç'ın;

1. Bayındırlık Bakanlığı dönemine ait soruşturmanın sonuçlandırılabilmesi;

2. Yüce Konseyinizce uygun görülerek kararlaştırıldığı takdirde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı döneminde vaki olduğu belirlenen yolsuzluğun da dahil edilerek incelemenin tevhidden icrası;

Bakımlarından soruşturmanın 60 gün daha uzatılmasına gerek görülmemiştir.

Keyfiyeti takdir ve tensiplerinize arz ederim.

(Naci TURANAY)

(Hâk. Kd. Albay

Soruşturma Komisyonu Başkanı

BAŞKAN — Bu ifade tutanaklarını okumuyoruz; çünkü dağıtılmış bulunuyor. Okunan bu tezkerre ile ekteki ifade tutanakları zaten çoğaltılarak dağıtılmıştı sizlere. Soruşturma Komisyonu Başkanlığının tezkeresi bildiğiniz gibi iki ayrı hususu kapsıyor.

Birincisi, Bayındırlık eski Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında kurulmuş bulunan bu Komisyonun soruşturması sırasında ekteki ifade tutanaklarındaki beyanlara göre aynı bakanın 1975 ve 1977 yılları arasındaki Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı dönemini kapsayan yeni bir iddia ortaya çıkmış oluyor.

Bu iddianın da aynı Komisyonda birlikte soruşturulması hakkında karar alınması önerilmektedir.

İkinci hususta da, bu Komisyona 60 gün daha süre verilmesi önerilmektedir.

Şimdi bu tezkere ve ifade tutanakları hakkında söz isteyen var mı efendim?..

Buyurun Komisyon Başkanı.

HÂKİM KIDEMLİ ALBAY NACİ TURANAY (9/15 Esas Numaralı Soruşturma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkan, sayın üyeler; olayı biraz daha etraflıca izah etmek, sanıyorum zorunlu. Yazımızda bahsi geçen Emekli Hava Generali Ömer Çokgör, Emekli Hava Albay Hüseyin Avni Güler ve Şaban Demir bir aracı ile olaylar yönünde bilgileri olduklarını beyanla dinlenmelerini talep ettiler ve değerlendirme (Bayındırlık Bakanlığı dönemindeki olaylarla ilgili bir bilgileri olduğu merkezinde oldu. Fakat kendilerini çağırıp dinlediğimde, bu olayın eski olduğunu, Adalet Partisi Bursa İl Başkanı diye kendisini takdim eden bir kişinin telefonla kendilerine başvuruda bulunarak; «Mobil'den 4 milyon aldık - ki Ömer Çokgör Türk Petrol Şirketinde görevli çalışmaktadır o tarihte - sizden de buna yakın 3 milyon civarında talep ediyoruz.»

«Nedeni nedir böyle bir talebin» diye sorduğunda; o tarihlerde, özellikle 12 Mart 1971 döneminden sonra kurulan hükümetler döneminde devlet rafinerilerinden özel petrol şirketlerine ürün verilmesini sağlayan karar çıkarılmış. Özel petrol şirketleri de haliyle bu rafinerilerden yardım görmek meylindedirler, kabine değişikliği olunca 1975'de, «AP tekrar iktidar olunca sağlayabiliriz bunu» diye bazı girişimler olmuş. «O itibarla bunu sağlarız Bakanlık olarak size; ama parayla olur, bunun için de Mobil 4 milyon verdi, siz de 3 milyon vereceksiniz» şeklinde iddialarda bulundular. Ben iddiayı önemli gördüm ve incelendiği takdirde Mobil'in kayıtlarından bir şey çıkarılabilir inancına kapıldım. Ancak ayrı bir bakanlık dönemine taalluk ediyordu ve Yüce Konseyin bize görev verdiği kararda o bakanlık dönemi yoktu. O itibarla soruşturmayı derinleştirmeye gidemedim. Sadece olayı zaptetmekle yetindim, ancak süre almak sırasında Yüce Konseyinize arz ederek karar çıktığı takdirde, bununla birleştirilerek bir soruşturma konusu yapabileceğimi düşündüm ve huzurlarınıza arz ettim. Olayın mahiyeti budur.

Bayındırlık Bakanlığı dönemindeki yaptığı icraat hali hazırdaki mevcut deliller bakımından sadece bir görev sulistimali olarak kalmaktadır. Banka ekstrelerini celp ettik, tapulardan inceleme yaptırılmaktayız. Ancak bunlar henüz ikmal edilmiş değildir. Bir menfaat ilişkisinin olduğu itibarı için genelinde inşanda hâsıl oluyor. Ama demin arkadaşımında bah-

settiği gibi, bunu çok müdellel hale getirmek zorundayız; onu aramaktayız, onların peşindeyiz. Yalnız, karşımızdaki firma çok güçlüdür. Yıllık cirosu 3,5 milyarın üzerindedir. Hatta 1979 cirosu 4 milyarın üzerindedir. Kalem kalem gitmek zorunluluğunu duyuyoruz. Muhasebesi çok güçlü kişilerin elinde; Maliye Bakanlığında kontrolörük yapmış, ayrılmış kişiler; kolay kolay açık vereceklerini sanmıyorum. Fakat buna rağmen incelemek zorunluluğunu duyuyoruz. Henüz daha suçlu sandığımız bakan ve kişilerin belli mali varlıklarında bir artışa da tesadüf etmedik.

Bunun bir zorunluğu da şuradan doğuyor; 1979 - 1980 yıllarında bu himaye olayı yürütülmüştür. O tarihlerde de malumuâliniz bankerlik müesseseleri doğmuştur, sırdaş hesap müesseseleri doğmuştur; eğer oralara bir aktarma olduysa bulmanız çok daha güç olacaktır; fakat bazı banka müdürleriyle vaki temasında bir kısım bankerlerin banka kanalıyla iş gördüklerini, hiç olmazsa faizlerin kimlere ödenebileceğini, o sorulduğu takdirde isim verebileceklerini beyan ettiler; bir de o yönden incelemeye geçtik.

Bunlar, takdir buyurursunuz, çok uzun zamanı gerektiriyor, birdenbire toplanamıyor.

Huzurlarınıza o maksatla gelmiş olduk efendim.
BAŞKAN — Evet, teşekkür ederim.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — *Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun Teklifi. (2/74) (S. Sayısı : 282) (1)*

BAŞKAN — Gündemimizdeki 1 nci sırasında, Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun Teklifi mevcuttur. Bu teklif 282 sıra sayısıyla basılıp dağıtılmıştır.

Bu teklif doğrudan gündeme alınmıştır. Genel Sekreterlik Temsilcisi olarak Hukuk İşleri Dairesi Başkanıyla, sayın bakanlar hazır bulunmaktadırlar.

Bu kanun teklifinin tümü üzerinde görüşme açıyorum.

Hukuk İşleri Daire Başkanının bu konuda kısaca bir açıklaması olacak mı efendim?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — İlk olarak bir açıklama yapma ihtiyacını duymuyoruz; ama emrediyorsanız yapalım efendim.

Efendim, demin de izah ettiğim gibi iki konu var:

Birisi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı devrine ait suiistimal iddialarının da bu soruşturmaya dahil edilip edilmemesi,

İkincisi de, 60 günlük bir sürenin daha verilmesi.

Şimdi başka söz alan arkadaşımız olmadığına göre, bu iki hususu ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

Birincisi, Eski Bakan Selâhattin Kılıç hakkında kurulan 9/15 Esas Numaralı Soruşturma Komisyonunun aynı bakanın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı döneminde menfaat sağladığı iddialarını da soruşturması hususunu oylarınıza sunacağım: Bu hususu kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

O halde, Eski Bakan Selâhattin Kılıç'ın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı zamanına ait olan bu iddiaların da soruşturmaya dahil edilmesi Komisyona görev olarak verilmiştir.

İkincisi, bu Komisyonun görev süresinin 60 gün daha uzatılması hususudur. Bu hususu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir, 60 günlük bir süre daha verilmiştir.

Teşekkür ederim.

Şimdi efendim, gündemimize göre kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesine başlıyoruz.

BAŞKAN — Evet, zaten dağıtılmıştır; gerekçesinde detaylı olarak belirtmişsiniz.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Sayın Başkanım, gerekçesinde ayrıntılı olarak izah edildiği üzere Danışma Meclisi teşekkül etmiş ve çok yakın tarihte göreve başlayacaktır. Kurucu Meclis kurulması hakkındaki yasada, özellikle Kurucu Meclise, başta Anayasa olmak üzere, Partiler Kanunu ve Seçim Kanununu yapma görevi tahmil edilmiştir. Tabii ki yeni yapılacak Anayasayla, yine yeni düzenlenecek Partiler ve Seçim Kanunlarında partilerin bundan böyle nasıl kurulacağı, nasıl işleyecekleri, yetkileri ve görevleri tespit edilmiş olacaktır. Halbuki 12 Eylül 1980 tarihine kadar var olan siyasi partiler, 648 sayılı yürürlükte bulunan Partiler Yasasına göre kurulmuş bulunmaktadırlar. Partiler Kanunu kabul edildikten sonra eski yasaya göre kurulmuş olan partilerin yeni baştan,

(1) 282 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

o yeni çıkacak olan yasaya uygun hale getirilme zorunluluğu da vardır.

Bu nedenlerden hareket edilerek, halen 12 Eylül 1980 tarihine kadar var olan siyasi partilerin feshedilmelerine, mal varlıklarının Hazineye devrine; ikinci bir kararla kurulacak olan siyasi partilerin yeni çıkacak Anayasa ve özellikle Partiler Yasasına uygun olarak yeni baştan teşkillerine imkân sağlamak için kanun teklifi hazırlanmış ve Yüce Heyetinize takdim edilmiştir.

Kısaca maruzatımız bundan ibarettir; arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Tümünü üzerinde başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı efendim?.. Yoktur.

Tümünü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum :

Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 12 Eylül 1980 tarihine kadar kurulmuş olan ve faaliyetleri Milli Güvenlik Konseyinin 7 Numaralı Bildirisi ile yasaklanmış bulunan bütün Siyasi Partiler; tüm merkez, il, ilçe ve diğer şube teşkilatları, kadın ve gençlik kolları, temsilcilik, lokal ve diğer adlarla kurulan her türlü yardımcı kuruluş ve yan organları ile birlikte feshedilmişlerdir.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?.. Yoktur.

1 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. — Feshedilmiş bulunan; Siyasi Partilerin ve her türlü yardımcı kuruluş ve yan organlarının para dahil taşınır ve taşınmaz bütün malları bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte Hazineye geçer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde Sayın Maliye Bakanımızın bir diyeceği olacak mı acaba?

MALİYE BAKANI KIAYA ERDEM — Efendim, bu kâfidir. Daha evvelki uygulamalarda olduğu gibidir. Arkadaşlarımızla görüştük. Bu kâfi gelebiliyor ve herhangi bir teklifimiz yok.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız var mı?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

3 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. — Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Kurucusu Atatürk'ün düzenlediği vasiyetnameye göre, maliki olduğu bütün para ve hisse senetleriyle

Çankaya'daki taşınır ve taşınmaz mallarının, o tarihte mevcut tek parti olan Cumhuriyet Halk Partisine belirttiği şartlarla tevdi ettiği idaresi görevi; bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren vasiyetname uyarınca tam ve noksansız olarak Devlet Başkanlığı Genel Sekreterliğince ifa olunur.

BAŞKAN — 3 nci madde üzerinde Hukuk İşleri Daire Başkanının bir diyeceği var mı efendim?..

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Sayın Başkanım, kabul buyurduğunuz 1 nci maddeyle siyasi partileri feshetmiş bulunuyoruz. Siyasi partiler sadece insan kitlelerinden veya yönetici kadrolardan ibaret değildir; ister istemez bunların da mal varlıkları vardır. Bu tür feshedilen siyasi partiler kendi kendilerini feshetmişlerse, genel kurulda aksine karar alınmadıkça bunların bütün malları Hazineye intikal etmektedir. Ancak genel kurulları aksine bir karar alır da, bir başka siyasi partiye veya bir vakfa veya bir hayır cemiyetine bunları bağışlarsa, Partiler Yasasında özel hüküm vardır.

Bir de, siyasi partilerin suç işlemesi halinde Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmaları vardır. Cumhuriyet Başsavcısının talebi üzerine. Bu tür siyasi partilerin de kapatılmaları halinde mal varlıkları, kanun emri olarak, ister istemez Hazineye intikal etmiş olacaktır. Kanun emri olarak, yine siyasi partiler bu yasayla feshedildiğine göre mal varlıkları da Hazineye geçecektir.

Ancak, özellikle bu 3 nci maddede Cumhuriyet Halk Partisinin mal varlığı değişik kaynaklardan gelmektedir. Birincisi, partinin bizzatıhi kendi malı olan; ikincisi de, Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu bulunan Büyük Atatürk'ün Cumhuriyet Halk Partisine nemesini, faydasını tevdi etmiş olduğu mal varlığıdır. İster istemez, Cumhuriyet Halk Partisi ortada olmadığına göre, bunun dahi gelirininin partiye verilemeyeceği gayet doğaldır. Yasa bunun yönetimini Devlet Başkanlığı Genel Sekreterliğine tevdi etmektedir.

BAŞKAN — Zaten geliri Halk Partisine verilmezdi, o idare ederdi.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Verilmezdi; ama Halk Partisi bunu yönetirdi. Bundan böyle bunun yönetimini Devlet Başkanlığı Genel Sekreterliği yapacak. Ancak vasiyetnamede, Büyük Atatürk'ün nerelere sarf edileceğini ve nasıl kullanılacağını emretmiş olduğu istikamette ister istemez bu işlemler yürütülecektir, ona riayet etmek koşuluyla.

Sadece yönetimi ve vasiyetnamede öngörülen, emredilen ve hüküm altına konulmuş bulunan istikametlerde bu paranın sarfına imkân vermektedir.

Arz ederim.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, müsaade buyurursanız vasiyetnameyi, Sayın Maliye Bakanının tereddütlerini gidermek bakımından, arzıda fayda görüyorum.

Atatürk ölümünden evvel tanzim ettiği vasiyetnamede diyor ki : «Malik olduğum bütün nükut ve hisse senetleriyle, Çankaya'daki menkul ve gayrimenkul emvalimi Cumhuriyet Halk Partisine, atideki şartlarla terk ve vasiyet ediyorum.

Nükut ve hisse senetleri şimdiki gibi İş Bankası tarafından nemalandırılacaktır. Her seneki nemadan, bana nispetleri şerefi mahfuz kaldıkça, yaşadıkları müddetçe Makbule'ye ayda 1 000, Afet'e 800, Sabiha Gökçen'e 600, Ülkü'ye 200 lira ve Rukiye ile Nebile'ye şimdiki 100'er lira verilecektir. Sabiha Gökçen'e bir ev de alınabilecek, ayrıca para verilecektir. Makbule'nin yaşadığı müddetçe Çankaya'da oturduğu ev de emrinde kalacaktır.

İsmet İnönü'nün çocuklarına yüksek tahsillerini ikmal için muhtaç olacakları yardım yapılacaktır.

Her sene nemadan mütebaki miktar yarı yarıya Türk Tarih ve Dil Kurumlarına tahsis edilecektir.»

Vasiyetnamenin tümü bu. Binaenaleyh, herhangi bir şekilde kendisine ait olan para veya hisse senetlerinden Cumhuriyet Halk Partisinin bizatihi yararlanmasını öngörür bir şey yoktur vasiyetnamede.

BAŞKAN — Hiç yoktur.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, bu konu tamamen anlaşıldı. İş Bankasındaki hisselerinin nemalarının belirli yerlere verilmesi vasiyette var; fakat bütün o, Atatürk'ün imkânları Halk Partisine intikal etmiş şekliyle, bugün İş Bankasındaki hisse Halk Partisi adınadır; ama bunun nemasını doğrudan doğruya bu bahsedilen vasiyetteki yerlere, Halk Partisi vasiyetname gereğince verir. Bu itibarla bu şekliyle hisseler otomatik olarak Hazineye geçecek; fakat bu hisseyi temsil görevi ve bunun gereğini yapma görevi bu kanunla Genel Sekreterliğe tevdi edilmiş oluyor.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Evet, o kadar efendim.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Evet, bu manada alıyor efendim.

HAKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Sayın Başkanım, zaten kanun teklifinin 2 nci maddesiyle bütün bu mal varlığı Hazineye geçmişti. Ancak, sadece yönetimi Devlet Başkanlığı Genel Sekreterliğine tevdi edilmiştir ve vasiyetnamede nerelere sarf edileceği yazılı bulunduğu için, bundan böyle Genel Sekreterlik bu taksimi vasiyetname istikametinde ilgili yerlere tevdi edecektir.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Münhasıran 3 ncü madde, idaresi görevindeki mesuliyeti kapsar efendim. Bu hisse senetleri yahut parası muallakta kalmayacaktır, elbette diğer paralarıyla birlikte Maliyeye intikal edecektir.

BAŞKAN — İşte o geriye kalan kısım, yarı yarıya Türk Dil Kurumuna, Tarih Kurumuna dağıtılacak. Diğerleri de, işte yaşadığı müddetçe, şeref ve haysiyetlerini muhafaza ettiği sürece, ki onların birçokları zaten hayatta değildirler, bilmiyorum kimlere veriliyor; o, tetkik edilecek, Genel Sekreterlik o vasiyetname istikametinde bunun idaresini tedvir edecektir.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Hatta Sayın Başkanım, İş Bankasının Genel Kurulunda da hisseyi temsil eden yine Genel Sekreterlik olacaktır. Yani hisse Hazineye geçmiş olmasına rağmen, hissenin idaresi Genel Sekreterliğe verildiği için, Genel Kurul toplantılarında bunu temsil Hazinesinin değil, Genel Sekreterliğin olmuş oluyor bu kanuna göre.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, Maliye Bakanımızın bildirdiği teferruat zannedersen tanzim edilecek yönetmelikte yer alacaktır.

HAKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Sayın Başkanım, aşağıda zaten bu yasanın uygulanmasına ilişkin Maliye ve İçişleri Bakanlığının müşterek bir yönetmelik düzenleyeceği hükmü var, orada bütün ayrıntıları gösterilecektir.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde başka söz almak isteyen?..

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumuna intikal eden bu vasiyetin nakit kısmının kullanılması da bu tüzükte belirtilecek mi?

BAŞKAN — Kullanılması değil, paranın tahsisini yapacak.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Tahsis çıktıktan sonra ne kaldı ise geriye, bu parayı mütesaviyen iki kuruma vereceksin diyor efendim. Ama nasıl sarf eder; o sonraki bir şey.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde başka söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 4. — Siyasi Parti mallarının Hazineye intikaline ilişkin tasfiye işlemleri, en geç bir ay içinde Maliye ve İçişleri bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara göre bu Bakanlıklarca yapılır.

BAŞKAN — Bir ay içerisinde bu işlerin bitirilmesi gerekiyor. Binaenaleyh, hemen faaliyete geçip bu yönetmeliğin hazırlanması görev olarak bu iki Bakanlığa verilmiş bulunuyor.

Bu konuda söz almak isteyen var mı efendim, 4 ncü madde üzerinde?...

Bir müşkülât var mı efendim?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Hayır efendim.

Sayın Başkanım, kararlaştırdık, görüştük, pazar-tesi gününden itibaren çalışmaya başlanacak ve bir ayda da hazırlanabilecektir.

BAŞKAN — Başka söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 5. — 2325 sayılı Kanun hükümlerine göre kayyım tayin edilmiş olan siyasi partilerle ilgili tasfiye işlemlerinde bu kayyımlar da diğer görevlilerle müştereken görev ifa ederler.

Tasfiye işlemi biten siyasi partideki kayyımın görevi kendiliğinden sona erer.

BAŞKAN — Daha evvel bir kayyım tayin etmiş-tik zaten, faaliyetten men edildiği için bu partiler. Bu tasfiye işlemleri sırasında elbetteki kayyımlar da beraber çalışacaklardır, bittiği zaman da kayyımın görevi sona erecektir.

Buyurun Başkaynak.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞ-KAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Sayın Başkanım, bundan önce tüm siyasi partilerin faaliyetlerini durdurmuştu; 12 Eylül 1980 tarihine kadar faaliyette bulunan partilerin faaliyetlerini 7 Numaralı Bildiri ile durdurmuştu ve bu si-

yasi partilerin mal varlıklarının yönetimini de 2325 sayılı Kanuna göre tespit ve tayin ettiğimiz kayyımlara bırakmıştık. Halen partiler bütün teşkilatı ile mühürlü ve kayyımların yönetimindedir mal varlıkları. İster istemez bu kayyımlarla beraber ilgili bakanlıklar müştereken çalışacaklar bunu müştereken yürüteceklerdir. Tasfiye bittikten sonra kayyımların işine son verilecektir .

BAŞKAN — 5 ncü madde üzerinde başka söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 6. — Milli Güvenlik Konseyi tarafından yeni bir kararla değiştirilmedikçe 2 Haziran 1981 gün ve 52 sayılı Milli Güvenlik Konseyi kararında yer alan hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

BAŞKAN — Milli Güvenlik Konseyinin 52 sayılı kararı halen yürürlüktedir. Buna göre siyasi parti mensupları, yöneticileri siyasi mahiyette beyanlarda bulunamazlar, gazetelerde yazı yazamazlar, birbirleri aleyhinde götüş beyan edemezler. Binaenaleyh, «Partiler feshedilmiştir; parti ile bir ilişigimiz kalmadı. Siyasi fonksiyonumuz kalmadığı için, artık biz yazı yazabiliriz, telyanat verebiliriz» diye bu kanundan istifade ederek bunu söyleyemeyeceklerdir. Milli Güvenlik Konseyi yeni bir karar alıncaya kadar, o karar yürürlüktedir.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞ-KAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Sayın Başkanım, buyurduğunuz gibi, 52 Numaralı Bildiri ile, siyasi parti yönetici kadrosunun beyanatta bulunması, yazı yazması, telkinde bulunması, yasaklanmış idi; ama bu yasaklar, siyasi parti mensubiyeti nedeniyle konulmuştu. Bu madde, «Partiler infisah ettiğine göre, ortadan kalktığına göre, partiye mensubiyetimiz kalmadı; binaenaleyh, bizim için de yasak ortadan kalkmıştır» diye herhangi bir şeye girmelerini önlemek için düzenlenmiş bir maddedir.

Arz ederim.

BAŞKAN — 6 ncü madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok,

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 7. — 13 Temmuz 1965 tarih ve 648 sayılı Siyasi Partiler Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Tabii, yeni bir, «Siyasi Partiler Kanunu» hazırlanacağına ve siyasi partiler de artık mevcut olmadığına göre, bu kanunun da elbette yürürlükten kalkması gerekecek.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Sayın Başkanım, biraz önce başta da arz etmiştim; Kurucu Meclis Yasası hükmüne göre, kendilerine, özellikle Anayasa ve «Siyasi Partiler Kanunu» düzenleme görevi anaîlke olarak verilmiştir. Gayet tabii ki, yeni çıkacak partiler yasasına göre de, eski yasanın artık hükmü yoktur, partiler feshedilmiştir; yeni bir parti kurma olanağı da yoktur. Bu itibarla eskiyi lağvetmek durumundayız..

BAŞKAN — 7 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8 nci maddeyi okutuyorum.

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 8 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9 ncu maddeyi okutuyorum :

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 9 ncu madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Hukuk İşleri, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı) — Sayın Başkanım, öyle zannediyorum ki, Maliye Bakanlığı bunun üzerine kayıymlarında bir tasarrufta bulunmasını diye bir bildiri yayınlıyacaktır.

BAŞKAN — Demin konuştuk onu. Bilhassa, bankalarda ve başka yerlerdeki mevcut paralara el konulması ve bunların kaçırılmaması için gerekli tedbirlerin alınması konusunda, Maliye Bakanlığının, gerekli tedbirleri alması gerektiği gibi; ayrıca, İçişleri Bakanlığımız da - mallardan belki bazı kaçınmalar olabilecektir - sıkıyönetim komutanlıklarıyla müştereken bu konu üzerinde hassas davranırlar tabii.

Teşekkür ederim.

2. — 21.2.1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu (2/68) (S. Sayısı : 271) (1)

BAŞKAN — Gündemimizin 2 nci sırasında 21.2.1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu yer alıyor.

Bu rapor 271 sıra sayısı ile basılıp dağıtılmıştır.

Bütçe - Plan Komisyonu Sözcüsü ve Sayın Bakan ve temsilcileri yerlerini aldılar.

Kanun teklifinin tümü üzerinde görüşme açıyoruz.

Komisyon Sözcüsü Sayın Küçükahmet'e söz veriyorum, kısaca bu konuda bize bilgi sunsunlar.

Buyurun efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Anayasamızın 127 nci maddesine dayanılarak çıkartılan 832 sayılı Sayıştay Kanunu gereğince, Sayıştay Daire Başkanlarının seçimi, üyelerin seçimi gibi yasama organları tarafından yapılmakta. Daire başkanlarının görev süreleri 65 yaşına kadar devam etmekte ve kendileri istemedikçe ve cezai bir işleme de tabi tutulmadıkça, vazifeleri devam etmektedir, vazifeleri 65 yaşına kadar sürmektedir.

Bunların, çeşitli nedenlerle, daire başkanlığından ayrılıp, tekrar üyeliğe dönmeleri de kanunen mümkün değildir. Bu Sayıştayı, bugün için iş yapamaz duruma getirmiş bir maddedir.

Getirilen teklifle, bunları, daireler, Sayıştay Genel Kurulu, kendi üyeleri içinde kendisi seçecektir; Yasama Organına bir daha seçimleri gelmeyecektir. Esasen, bunlar, üyeler içinden geleceği için, zaten üye olarak seçimleri yasama meclislerinde yapılmaktadır. Bu görev sadece idari bir görevdir; Sayıştayın Genel Başkanının görevi gibi değildir; ikinci bir defa gelmeleri gereksizdir. Bunlar belli bir süre için (4 yıl için) seçileceklerdir; tekrar seçilmeleri de mümkün olacaktır ve seçilmedikleri takdirde veya çeşitli nedenlerle özellikle sağlık medeni olabilir - görevlerinden ayrıldıkları takdirde, üyeliklerini devam edeceklerdir.

Aslında, Sayıştay Yasasının belki de toptan değişmesi gerekmektedir; ancak, bilindiği gibi, bu anayasal bir kuruluştur; yeni anayasaya göre toptan ele alınacaktır; ama bu daire başkanlarının seçimi ile

(1) 271 S. Sayılı Basmayı tutanağa ekler.

İlgili maddenin beklemeye tahammülü yoktur. Konu bu nedenle huzurunuzda gelmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Tümü üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yok.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum :

21.1.1967 Tarih ve 832 Sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklennesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 21.2.1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa aşağıdaki Ek Madde eklennmiştir.

Daire Başkanlarının Seçimi :

EK MADDE — Sayıştay Daire Başkanları, Sayıştay Genel Kurulunca kendii üyeleri arasından gizli oyla seçilir. Seçilebilmek için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyunu almak şarttır.

Bunların görev süresi (4) yıldır. Süresi dolan veya kendii isteği ile üyelğe dönmüş olanlar yeniden seçilebilirler.

Seçim, görev sürelerinin bittiği tarihten, diğer sebeplerle boşalma halinde boşalmanın vuku bulduğu tarihten itibaren onbeş gün içinde yapılır. Çalışmaya ara verme müddeti, bu sürenin hesabında nazara alınmaz.

Daire başkanları, başkanlıktan ayrılmalari halinde boş üye kadrosu şartı aranmaksızın üyelğe dönerler. Bunlara ilk boşalacak üye kadrosu tahsis edilir.

832 sayılı Sayıştay Kanununun bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN — Zaten Komisyon Başkanı arkadaşlarımız bunu, tümü üzerindeki izahatında dile getirmişti.

Eklenecek başka husus var mı?.. Yok.

Madde üzerinde söz almak isteyen var mı?..

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — 832 sayılı Sayıştay Kanununun bu maddeye aykırı hükümlerini açıklarlar mı acaba?

BAŞKAN — Buyurun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 832 sayılı Kanunun 4,5 ve 6 ncı maddeleri bunların seçimleriyle ilgilidir; ancak, üye seçimi ve daire başkanlarının seçimleri aynı maddede ele alındığında, o madde içinde tedvini mümkün olmamıştır. Bu nedenle, o maddeye aykırı bir hüküm zaten, aslında

vardır. O maddenin buna aykırı hükmü uygulanmayacak, bu uygulanacaktır; onu tasrih ettik.

BAŞKAN — Başka söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncu maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Bu Kanunu Yasama Organi yürütür.

BAŞKAN — Yani Meclis yürütür.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Anayasa gereğince, Meclise bağlı bir kuruluştur, asıl kanunda da öyledir.

BAŞKAN — 3 ncu maddede üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — 488 sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu (2/70) (S. Sayısı : 272) (1)

BAŞKAN — Gündemimizin 3 ncü sırasına geçiyoruz.

Üçüncü sırada, 488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu yer alıyor.

Bu rapor 272 sıra sayısı ile basılıp dağıtılmıştır.

Bütçe Plan Komisyonu Sözcüsü, Sayın Bakan ve ilgilileri yerlerini aldılar.

Kanun teklifinin tümü üzerinde görüşme açıyorum ve yine ilk sözü Komisyon Sözcüsü Küçükahmet'e bırakıyorum.

Buyurun efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa 2 tane tablo eklidir. 1 numaralı tablo, vergiye tabi olan kâğıtları; 2 numaralı tablo da vergiden istisna edilen kâğıtları kapsamaktadır.

(1) 272 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

2 numaralı tablonun 5 sayılı başlığı, «Damga Vergisinden İstisna Edilen Kâğıtlardan Kurumlarla İlgili Olanlar» şeklindedir ve bunun 19 numaralı fıkrası da, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ait kâğıtları vergiden muaf tutmuştur; ancak, bu muafiyet, bunların kuruluşlarıyla ilgili kâğıtları kapsamaktadır. Askerî vakıflar vergi kapsamına giren 60'a yakın çeşitli kâğıt kullanıcıları:

Birincisi; bunlardan hangilerinin kuruluş amacıyla kullanılan, hangilerinin idame amacıyla kullanılan kâğıtlar olduğunu ayırmak mümkün değildir.

İkincisi; bu vakıfların kuruluşuna ters düşen bir hükümdür bu. Makkubuz dolduruyorsunuz ve bağış alacaksınız; o makkubuzdan vergi vereceksiniz. Aldığınız bağıştan vergi vermek bunlara ters düşmektedir.

Bundan sonra gelecek, vakıflarla ilgili kanun teklifi de, buna paralel bir kanun teklifidir. Tabii burada hatıra gelen husus, neden diğer vakıflar değil de, askerî vakıflar olduğudur.

Sayın Başkanım, diğer vakıflara, geçmişte, bu konularda ve bundan sonra gelecekte muafiyet konularında, politika geniş çapta girmiştir, ileride de girebilir; ama, askerî vakıflara geçmişte girmediği gibi, ileride de girmesi söz konusu değildir. Sırf, ayrıcalığın nedeni budur; askerî vakıfları korumak kastına matuf değildir; işin mahiyetinden doğmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Başka bir vakıf bu yolla ne kadar bir vergi veriyor; acaba bir rakam var mı elimizde?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, bir rakam yok; fakat zannediyorum ki, çok cüzi bir rakamdır. Ancak, işlemine değmez bu rakam.

BAŞKAN — Biliyorum, çok cüzi, onun için sorudum. Bu kadar cüzi bir rakam için bunu çıkarıp, yarın öbür gün diğer vakıfları da bunun arkasından sürüklemeye değer mi, değmez mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, burada önemli olan husus, miktardan ziyade, arz ettiğim gibi, idarenin çok büyük zaafiyetleridir. Bir kere, hangi kâğıdın kuruluş amacıyla, hangi kâğıdın idame amacıyla kullanıldığını ayırmak güç. Bu konuda çeşitli ihtilaflar olmaktadır ve zaten şu anda da askerî vakıflardan bu para da alınmıyor efendim; çünkü, bu ihtilaf halledilmiş değildir.

Bu teklif muallakta kalmış bir konuyu hallediyor.

BAŞKAN — Tümü üzerinde başka söz almak isteyen var mı?.. Yoktur.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okuyunuz.

488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na bağlı (2) sayılı tablonun V — Kurumlarla İlgili Kâğıtlar Bölümüne 903 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 19 numaralı fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

19. Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların kuruluş işlemlerinde düzenlenen her türlü kâğıtlarla, Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıfların her türlü işlemlerinde düzenlenen kâğıtlar.

BAŞKAN — Bunü demin zaten izah ettiniz.

Hükümetimizin bir diyeceği var mı efendim bu madde üzerinde?

MALİYE BAKANİ KAYA ERDEM — Bir ihtilafı hallediyor; muamelelerde kolaylık sağlıyor; o bakımdan getirilmiş bir tekliftir.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okuyunuz.

Yürürlük :

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okuyunuz.

Yürütme :

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — 1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu. (2/69) (S. Sayısı : 273) (1)

BAŞKAN — Gündemimizin 4 ncü sırasına geçiyoruz.

4 ncü sırada, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu raporu mevcut.

Bu rapor 273 sıra sayısıyla basılıp dağıtılmıştır.

Bütçe - Plan Komisyonu ile Bakanlık Temsilcisi yerlerindedir.

Kanun teklifinin tümü üzerinde görüşme açıyorum ve ilk sözü Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı Küçükahmet'e bırakıyorum.

Buyurun efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Emlak Vergisi Kanununa göre askeri vakıflara ait binalar Emlak Vergisinden muaf; ancak, kiraya verildikleri takdirde bu muafiyet kalkıyor. Emlak Vergisi Kanununun 4 ncü maddesinde yaptığımız değişiklikle kiraya verilseler de, Emlak Vergisinden muaf olduklarına dair bir hüküm getiriyoruz. Bu değişikliği, bu bağışlar kiraya verilsin, vakıflara üç beş kuruş gelsin diye getiriyoruz. Kiraya verilmediği ve bizatihi kendileri de kullanmadığı takdirde, o bina boş duracak demektir.

Diğer önemli bir konu da, şu olur: Halen mazbut vakıflara ait binalar kiraya verildiği takdirde, vergiye tabi değildir. Mazbut vakıflar, 1926 senesinde mevcut olup, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından idare edilen vakıflardır. Bunlar dışındaki vakıflar, yüksek malumları, «mülhak vakıflar» dediğimiz vakıflardır; vakfedilen kişinin kullandığı vakıflardır; askeri vakıflar da bunlara dahildir...

Vakıflar Genel Müdürlüğü elindeki binaların kiraya verilmesi çok büyük dedikoduları mucip olmuştur. Bazı yüksek devlet memurlarının veya kişilerin burada hâlâ 25 - 30 liraya oturdukları vakidir. Onlara tanınan bu muafiyetin, askeri vakıflara ait binalara tanınmamasının aslında bir haksızlık olduğunu, zannediyorum ki, herkes kabul eder; bize de öyle gelmektedir. Bu değişiklikle, bunu düzenliyoruz.

Diğer taraftan halen vakıflara ait araziler vergiye tabidir; halbuki, derneklerin arazisi vergiye tabi değildir. Vakıf arazilerinin vergiden muaf tutulması,

derneklerden de daha öncelikle lazımdır. Aslında, vakıfların binalarını vergiden muaf tutup, arazilerini ve arsalarını vergiye tabi tutmak da tersdir. 14 ncü maddede yaptığımız değişiklik bunu düzeltmektedir.

İki küçük madde değişikliği bu nedenle huzurlarınıza gelmiştir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Tümü üzerinde başka söz almak isteyen var mı efendim?.. Yoktur.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okuyunuz efendim.

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 4 ncü maddesinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki (s) fıkrası eklenmiştir.

Madde 4. — Aşağıda yazılı binalar, kiraya verilmemek şartıyla Bina Vergisinden daimi olarak muafır. (a), (b) ve (s) fıkraları için kiraya verilmeme şartı aranmaz.

s) Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflara ait binalar.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okuyunuz.

MADDE 2. — Aynı Kanunun 14 ncü maddesinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki (f) fıkrası eklenmiştir.

Madde 14. — Aşağıda yazılı arazi kiraya verilmemek şartıyla Arazi Vergisinden daimi olarak muafır. (a), (b) ve (f) fıkralarındaki arazi için kiraya verilmeme şartı aranmaz.

f) Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflara ait arazi ve arsalar.

BAŞKAN — Peki, kiraya vermez de, araziyi eker, biçerse ne olacak?.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Kiraya vermemesi şartıyla, zaten tabi değil efendim. Madde-deki «a», «b» fıkrası zaten vardı Sayın Başkanım. Burada «f» yi, yukarıdaki fıkrada «s» yi ilave ettik.

(1) 273 S. Sayılı basmayazı tutanağa ekli-dir.

BAŞKAN — Arazide şu husus aklıma geldi: Mesela, icara verdi; çıkan mahsulün yarısı vakfın, yarısı da işleyen şahsın oldu. Şahıs da vermeyecek mi şimdiki vergiyi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Şahıstan aldığı kira dolayısıyla vermeyecek; şahıs verecek; şahsın bir muafiyeti yok.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?... Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okuyunuz.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümleri 1 Mart 1982 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Neden?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, muhtemeldir ki, şu anda Maliye Bakanlığımız vakıftan üç beş kuruş almıştır; bir daha bunun iadesi söz konusu olmasın; bu, mali yılda yürürlüğe girsin diye.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde söz almak isteyen?... Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 ncü maddeyi okuyunuz.

MADDE 4. — Bu Kanunu Maliye Bakanı yürütür.

BAŞKAN — 4 ncü madde üzerinde söz almak isteyen?... Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı maddesinin (b) ve (c) bentlerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu. (2/73) (S. Sayısı : 281) (1)

BAŞKAN — Gündemimizin 5 nci sırasına geçiyoruz.

5 nci sırada, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı maddesinin (b) ve (c) bentlerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu yer alıyor.

(1) 281 S. Sayılı basmayazı tutanağa eklidir.

Bu rapor 281 sıra sayısı ile basılıp dağıtılmıştır. Milli Savunma Komisyonu Sözcüsü ve Bakanlık Temsilcisi arkadaşlar yerlerini aldılar.

Kanun teklifinin tümü üzerinde görüşme açıyorum ve ilk sözü Komisyon Sözcüsü arkadaşımıza bırakıyorum.

Buyurun efendim, tümü üzerinde bize kısaca izahat veriniz.

HAVA HÂKİM ALBAY ZEKİ GÜNGÖR (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı maddesi, bir garnizonda kıta komutanı ve kurum amirinin bir arada bulunması halinde, bunlardan hangisinin garnizon komutanlığı görevini yapacağını düzenlemiştir.

46 ncı maddenin (a) bendi, «Tümen ve daha büyük kıtalar ve askeri kurumların bir arada bulunması halini düzenlemiş; (b) bendi ise, «Tümenen daha küçük kıtalarla askeri kurumların (Deniz ve Havada eşidi) bir arada buldukları garnizonlarda, rütbe ve kıdemce büyük olan kıta komutanı, garnizon komutanıdır. Ancak, bulunan kıta, taburdan (Deniz ve Havada eşidi) küçük ise, rütbe, kıdem ve sınıf göz-önünde bulundurulularak ileride olan subay, garnizon komutanıdır» hükmünü amirdir.

Burada kıta komutanı, tabur komutanı bulunması hallerinde, garnizon komutanı, bu komutan olmaktadır. Kurum amiri, albay rütbesinde olmasına rağmen, tabur komutanının emrine girmektedir. Bu ise uygulamada disiplinsizlik, huzursuzluk ve fikir ayrılıklarına yol açmaktadır.

Bu sakıncayı önlemek maksadıyla Sayın Kara Kuvvetleri Komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Nurettin Ersin tarafından hazırlanan kanun teklifinde (b) bendindeki «tabur» kelimesi, «alay» mesabesine yükseltilmekte ve böylece uygulamadaki sakıncalar giderilmek istenmektedir.

Hazırlanan kanun teklifi, Komisyonumuzca, Genelkurmay, Bakanlık ve Jandarmanın Genel Komutanlığı temsilcilerinin iştirakiyle incelenmiş, aynen benimsenmiştir.

(b) fıkrasında yapılan bu değişikliğe paralel olarak ve aynı zamanda jandarmanın yeni teşkilatı da dikkate alınmak suretiyle (c) bendi de yeniden düzenlenmiştir.

Metin okunduğu zaman sorulacak sorularınıza ayrıca cevap verilecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Tümünü üzerinde başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı efendim?... Yoktur.

Tümünü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum efendim:

211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) Bentlerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı maddesinin (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(b) Tümenden daha küçük kütalarla askeri kurumların (Deniz ve Havada eşidi) bir arada buldukları garnizonlarda rütbe ve kıdemce büyük olan kıta komutanı, garnizon komutanıdır. Ancak, bulunan Kıta Alaydan (Deniz ve Havada eşidi) küçük ise rütbe, kıdem ve sınıf gözönünde bulundurulacak ilerde olan subay garnizon komutanıdır.

c) Jandarma kıta komutanları ile kurum amirlerine de garnizon komutanlığı görevi verilir. (a) ve (b) fıkralarının uygulanmasında: Jandarma seyyar ve eğitim birlikleri ile il jandarma alay, ilçe jandarma bölük, jandarma komando ve jandarma asayiş komando birlikleri kıta; jandarma okulları ile diğer jandarma kuruluşları kurum sayılır.

BAŞKAN — Bu suretle, garnizonlarda bugüne kadar vuku bulmuş birtakım sürtüşmeler önlenmiş oluyor.

Tabii, 211 sayılı Kanun hazırlandığı zamanlarda şehirlerdeki askerlik şube başkanları albay değildi; umumiyetle binbaşı rütbesinde bulunanlardı.

Onun için, o zaman taburu esas almışlar, «taburdan büyük» deyince, mesele yoktu zaten; taburdan küçük oldu mu, illa komutan, oradaki tabur komutanı oluyordu.

Şimdi öyle garnizonlar var ki, orada bir tabur var; tabur komutanı; orada albay da var, faraza askerlik şube başkanı var; bir albay; hatta askerlik daire başkanı var, belki de o da albay veya il jandarma alay komutanı var. Bu durumda, onun emrine giriyor, binbaşının emrine giriyor, ondan emir alıyor.

Bunun bir çirkin örneği de 1962 senesinde olmuştu. O zaman Erzincan'da Ordu yok, yalnız Topçu Eğitim Merkezi var ve bir de Askeri Lise var. Kurmay Albay Askeri Lise Müdürü; Topçu Tugay Komutanı, albaydı.

Albay izine gitti; bir yarbay vekâlet etti. Şimdi Garnizon Komutanı, yarbay olmuş oldu.

30 Ağustosta, gece kokteyl veriliyor; Garnizon Komutanı, masasına yalnız Valiyi alıyor, Askeri Lise Müdürü Kurmay Albayı almıyor. Kurmay Albay gidiyor, başka yerde oturuyor.

Bu, büyük ve çirkin bir hadise olmuştu tabii. Bunlar da önlenmiş olur.

Yani koca bir okulun sorumluluğunu vermişiz; ama «Garnizon komutanlığı» denildiği için illa - Orada tugay olmayabilir, tabur da olabilir - bir binbaşı ona hükmedecek, emir verecek, «3 tane araç var, 2 tane bilmem ne var» falan diyecek; bunlar önlenmiş oldu bu suretle.

Buyurun Sayın Ürüg.

ORGNERAL NECDET ÜRÜĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, belirttiğiniz endişeyi son paragraf yine karşılamaktan uzak gibi geliyor bana.

«Ancak, bulunan kıta alaydan küçük ise, rütbe, kıdem ve sınıf gözönünde bulundurulacak, ilerde olan subay, garnizon komutanıdır» denilmekte.

Zatâliniz, o mahalde kıtaya bakmaksızın rütbesi yüksek olanı zikretmek istersiniz.

BAŞKAN — İlerde olan onu karşılamıyor, değil mi?

ORGNERAL NECDET ÜRÜĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Karşılamıyor Sayın Başkanım, gene karışıklık devam edecektir.

Binaenaleyh, «O mahalde kıdem ve sınıf gözönünde bulundurulacak, rütbesi ve kıdemi ilerde bulunan» diye tashih etmek gerekir.

BAŞKAN — Bulunan «mahal» kelimesi yok burada, konmamış.

ORGNERAL NECDET ÜRÜĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Yani yine kıta içinde rütbe, filan gibi bir ayarlama...

BAŞKAN — Tabii ya, o mana da çıkabilir.

ORGNERAL NECDET ÜRÜĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Halbuki öyle değil; «kıtaya bakmaksızın, o mahalde bulunan en yüksek rütbeli» demek gerekir.

BAŞKAN — Evet, ne diyorsunuz?...

HAVA HÂKİM ALBAY ZEKİ GÜNGÖR (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, halihazır meri olan (b) bendinde yapılan değişiklik, yalnız taburu alay olarak değiştirmekten ibarettir.

Sayın Genel Sekreterimizin belirttiği, çok istisnai hallerde İç Hizmet Kanununun 50 nci maddesi mevcuttur.

Kanunun 50 nci maddesi, «Yukarıdaki maddelerde belirtilen hükümler dışında veya istisnai haller karşısında garnizon komutanlığı görevinin hangi birlik komutanı veya kurum amiri tarafından yapılacağı Genelkurmay Başkanlığınca düzenlenir» hükmü var.

BAŞKAN — Ama o ihtilaf olmasın işte. Gayet açık yazalım da bundan dolayı bir ihtilaf çıkıp, Genelkurmay'a da müraaat etmesinler.

Yani, onu daha açık yazarsak, «Ancak bulunan kıta alaydan (Deniz ve Havada eşidi) küçük ise, kıta durumuna bakılmaksızın, o mahalde bulunanlardan rütbe, kıdem ve sınıf gözönünde bulundurulacak şekilde olan subay garnizon komutanıdır» diye bir şey koymak lazım değil mi?

Onu yeniden düzenleyiniz.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Aslında bir başka şey daha çıkabilir; ama biz alayı kabul etmişiz.

Bugün mesela Hayrabolu Garnizonunda bir Alay Komutanı var, Hayrabolu'da albay rütbesinde bir Askerlik Şube Başkanı da oluyor.

Şimdi alay rütbesini kabul ettik, yani prensipte başka şeyler var; ama bunu da yapamıyoruz.

Çünkü alay gibi bir kıtanın sancak sahibinin emrine verilmesi mümkün değil.

Onun için, mecburen onun öyle kalması lazım.

HAVA HÂKİM ALBAY ZEKİ GÜNGÖR (Millî Savunma Komisyonu Başkanı) — Zaten bu kanunun gerekçesi, biraz evvel buyurduğumuz şekilde, mahalde askerlik daire başkanı veyahut askerlik şube başkanı gibi kişilerin mevcudiyeti dikkate alınarak hazırlanmıştır.

O bakımdan, 50 nci maddeye atf yapmak suretiyle, hâlâ bu maddeyi muhafaza etmekte mana kalmaz.

Binaenaleyh böyle bir değişiklik yapılması gerekir efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN — «Kıta komutanlığı durumuna bakılmaksızın rütbe, kıdem ve sınıf gözönünde bulundurulacak şekilde olan subay, garnizon komutanıdır» demek kâfi.

«O mahalde» ibaresi yok artık, onu kaldıralım. «Ancak bulunan kıta, alaydan (Deniz ve Havada eşidi) küçük ise, kıta komutanlığı durumuna bakıl-

maksızın rütbe, kıdem ve sınıf gözönünde bulundurulacak şekilde olan subay, garnizon komutanıdır» demek mesele kalmaz.

HAVA HÂKİM ALBAY ZEKİ GÜNGÖR (Millî Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, «50 nci maddeyi dikkate alarak» demiştik. Bu durumda 50 nci madde işlemez hale gelecek tabii; bu hepsini halletmiş oluyor.

BAŞKAN — Bu hepsini halletmiş oluyor; ama gene de çıkar, «Havada, denizde hangisidir? Efendim, ben mi öndeyim, o mu önde?» gibi şeyler çıkabilir.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — O kotalarda olur işte.

BAŞKAN — Onda olabilir. O zaman, 50 nci madde, yine yürürlüktedir.

(b) fıkrasını bir daha okutuyorum:

«Tümenden daha küçük kıtalarla askeri kurumların (Deniz ve Havada eşidi) bir arada buldukları garnizonlarda rütbe ve kıdemce büyük olan kıta komutanı, garnizon komutanıdır.

Ancak bulunan kıta, alaydan (Deniz ve Havada eşidi) küçük ise, kıta komutanlığı durumuna bakılmaksızın rütbe, kıdem ve sınıf gözönünde bulundurulacak şekilde olan subay, garnizon komutanıdır.»

BAŞKAN — Tamam, bu şekilde açıklanmış oldu.

1 nci madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Yoktur.

Maddeyi bu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen?... Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 3 nci madde üzerinde söz almak isteyen?... Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Uzun senelerden beri benim istediğim şey nihayet yürürlüğe girmiş oldu.

6. — 353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu. (2/76) (S. Sayısı : 283) (1)

BAŞKAN — Efendim, gündemimizin 6 ncı sırasında, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Milli Savunma Komisyonu Raporu vardır.

Bu rapor 283 sıra sayısıyla basılıp dağıtılmıştır.

Milli Savunma Komisyonu Sözcüsü ve Bakanlık temsilcileri yerlerini aldılar.

Kanun teklifinin tümü üzerinde görüşme açıyor ve ilk sözü Komisyon Sözcüsü arkadaşımıza bırakıyorum.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, yüksek malumları olduğu üzere, 25 Ekim 1963 tarih ve 353 sayılı Yasanın 2 nci maddesi, askeri mahkemelerin kaç kişiden ibaret olacağını düzenlemektedir.

İkinci maddede; askeri mahkemeler genelde 2 hukukçu üye, 1 subay üyeden oluşmaktadır. Genelkurmay Başkanında, general ve amirallerin yargılanmasında ise, 2 general, amiralle, 3 hukukçu üyeden oluşmaktadır.

Gayet tabii ki, Sıkıyönetim Yasasının 11 nci maddesi de askeri mahkemelere görev tevdi ettiği için, 11 nci maddeye göre de kurulan bu mahkemeler 2 hukukçu üye, 1 subaydan oluşmaktadır.

Uygulamada görülmüştür ki, sıkıyönetim askeri mahkemelerindeki son değişikliklere göre, sendikaların genel merkezinin bulunduğu mahalde suç işlenmesinde veya partilerin genel merkezlerinin bulunduğu mahalde suç işlenmesinde veya buna benzer örgütlerin suç işlenmesinde, o örgütlerin genel merkezlerinin bulunduğu yer sıkıyönetim mahkemeleri yetkili ve görevli kılınmıştır. Örneğin, halen bakılmakta bulunan davalarda sendikalarla ilgili, partilerle ilgili, örgütlerle ilgili 500'ü aşkın sanıklı davalar rüyet edilmektedir.

BAŞKAN — 2 000 sanıklı bile var.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Evet, var.

Şimdi, hâkimlerden birisi duruşmayı yönettiğine göre, delilleri yeterince takip edememekte; sadece duruşmanın idaresi ile kendisini vazifeli görmektedir. Yanında bulunan diğer hukukçu üye ise, tek başına olduğu için, yüzleri aşan, binlere varan bu sanık sayısında delilleri toplamakta, değerlendirmekte, özellikle soruları sormakta sıkıntı çekmektedir.

Sırf bu ihtiyaç nedeni ile 353 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi, sıkıyönetim komutanlıkları tarafından Genelkurmay Başkanlığına önerilmiş; Sayın Kara Kuvvetleri Komutanımız da bu öneriyi isabetli bulmuşlar ve bir kanun teklifi olarak Yüksek Huzurunuzda getirmişlerdir.

Gelen kanun teklifinde, isnat edilen suçun ağır cezalı olup olmamasına bakılmaksızın, 200 kişiden fazla sanık olduğu takdirde, mahkemenin 5 hâkimden oluşması; 1 subay üye ve 4 hukukçudan meydana gelmesi öngörülmektedir.

Bir şeyi daha arz etmek isterim.

Tabii, bu türlü davalarda delillerin toplanması, duruşmaların son bulması uzun yıllara yayılmaktadır. Tek hâkim veya iki hâkim uzun yıllar devam eden bir duruşmada, ister istemez, delillerin tartışmasını, mukayesesini, yargılamasını ve toplanmasını; sanıklara ve tanıklara sorular sorulmasını tek başına veya iki kişi becerememektedir, sıkıntı çekmektedir. Sırf bu ihtiyacı gidermek için, ki, bundan önce Devlet Güvenlik Mahkemelerini de biz 5 kişi ile kurmuştuk; özellikle general, amirallerin yargılanması da zaten 5 kişi ile olmaktadır, Yüce Divan da yargılamayı yine tüm heyet olarak yapmaktadır. Bu hep ihtiyaç nedeni ile olmaktadır. Bundan böyle 200'ü aşan davalarda heyetin 5 kişiden oluşması kanunda yer almıştır.

Yine kanunun bir başka maddesinde, halen kamu davası açılmış bulunan dosyalar vardır, bu kanun kabul edildiği takdirde buralarda da tabii hemen 5 kişilik bir heyet göreve vaziyet edecektir.

Ayrıca, sıkıyönetim mahkemeleri 1402 sayılı Kanunun ek 5 nci maddesine göre, bir askeri hukukçu, bir sivil hukukçu, bir subaydan oluşmaktadır. Yine bir madde ile de, orada da balans, denge kurulsun diye, askeri hâkim sayısı ile, sivil hâkim sayısı eşdeğerde tutulmaktadır.

Genelde arz edeceğim bundan ibarettir. Madde-lere geçildiğinde daha teknik bilgi arz edeceğim.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

(1) 283 S. Sayılı basmayazı tutanağa eklidir.

Tümü üzerinde söz almak isteyen başka arkadaşımız var mı?..

Buyurun Sayın Ersin.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, teklif 5 üye olarak yapılmış; ancak subay üye tek kalmaktadır. Daha evvelkilerde üçe karşı bir subay üye.

Acaba subay üyenin miktarında bir artış olarak 6 yapılırsa veya bu 6'ya veya 5'e çıkarılmasında komutanlığın, başkanın elastiki bir hakkı kullanmak üzere, 5 veya 6 şeklinde bir kayıt olabilir mi diye akla geliyor. Bu mümkün olur mu acaba?.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Anayasa açısından bir sakınca yok. 353 sayılı Kanunda, çoğunluğun hukukçudan oluşacağı ifade ediliyor. Bu konu üçe iki olabilir; fakat genelde subay üyeler dosyalarla pek ilgilenemedikleri gibi, sık sık da kıta hizmeti nedeniyle değişiyorlar.

Asıl olan, burada hukukçular devamlı üye buldukları için, davayı takipleri, delilleri değerlendirmeleri bir yerde onlara düşüyor. O nedene dayalı olarak 5 kişi olarak önerilmiştir.

İkinci konu; tabii hâkim kavramına uygun düşmemektedir, hatıra gelebiliyor tabii ki. Komutan veya kıdemli hâkimin, bir davanın başlı, altlı olması durumunda onun insiyatifi bulunsun. Tabii hâkim kavramına uygun düşmüyor. Bir sanık suç işlediği zaman, kaç kişilik bir hâkim heyeti önüne çıkacağını başta bilmek durumundadır. Örneğin üç yıldan aşağı hürriyeti bağlayıcı cezalarda tek hâkimin kendisini yargılayacağını ve dosyasının temyize gitmeyeceğini bildiği gibi, 200'ü aşan davalarda da beş hâkimin önüne çıkacağını bilmek durumundadır. O zaman şöyle bir şey olur: Hâkim seçmeyi komutana verdiğimiz zaman, bu kere sanıklar tarafından «bu davada yan tutan hâkimler seçildi, bizi onlara yargılatıyorlar, karşı tarafa meyli olan hâkimler filan davada görev almadılar» tarzında komutanlara bazı tenkitler yöneltilecektir ve mahkemeler genelde yıpranacaktır. O bakımdan da ilgi duyulmamıştır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Şimdi yürürlükte olan iki hâkim, bir subay üyeden değil mi?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Evet.

BAŞKAN — Şimdi 4/1 oldu. Siz 4/2 mi olsun istiyorsunuz, yoksa 5/2 mi olsun?

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — 5/2.

BAŞKAN — Yani hâkimi 5'e çıkaralım?..

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Yani toplam 5 oluyor da...

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — 3 hâkim üye, 2 subay üye buyuruyorsunuz?..

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — 3 hâkim üye, 2 subay üye.

BAŞKAN — 4 hâkim, 2 subay üye de olabilir. Yalnız o zaman reyler eşit olur, o takdirde zorluk çıkar.

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİOĞLU (Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi) — Tek olmasında yarar var, 3 olduğu zaman bir karar çıkmaz.

BAŞKAN — Eğer 3/2 dersek, o zaman bir şey sağlamamış oluyoruz, bir kişi ilâve etmiş oluyoruz nihayet, değil mi?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, şöyle olur: 6 yaptığımız zaman, oylarda eşitlik olur, sıkıntı çekilir.

Özellikle hürriyeti bağlayıcı cezalarda oy çokluğu alan tarafın hürriyeti bağlayıcı ceza miktarı asıl alınır. Oyların eşitliğinde başkanın oyunu kullandığı tarafa iltifat edilmesi gibi bir sistem yargılamada yoktur.

BAŞKAN — Eğer 5 hâkim sınıfından. 2 de subay alırsak o zaman 7 olur; ama bu sefer de hâkim sıkıntısı çekeriz, bulamayız.

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİOĞLU (Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi) — Hâkim bulmakta çok sıkıntı çekeriz efendim.

BAŞKAN — Zaten çok sıkıntı çekiyoruz.

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİOĞLU (Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, Askeri Adalet Başkanı ile biz dışarıda konuyu istişare ettik; bununla dahi sıkıntı çekeceklerini ifade ettiler.

BAŞKAN — Bunda dahi hâkim bulmakta zorluk çekeceğiz; ama bu bir zaruret. Çünkü 500 - 600 - 800 sanıklı davalarda iki tane hâkim bununla uğraşmıyor.

Buyurun efendim.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, benim sanık miktarı ile ilgili bir hususta maruzatım olacak.

Burada 200'le tahdit edilmiş. Gerçi 2 800 - 2 900 de var; ama bunlar çok mahdut ve muayyen davalar olacaktır. Gerçekte dava 100 ve 200 kişi arasındaki toplu örgütlerde olmaktadır ve çoğu da 200'ü aşmamaktadır. Bu bakımdan 200'den fazlasına bunu uygulamak ve 200'den aşığına yine eski sistemi yürütmekle yine davalar sürüncemede kahr, uzar ve gerçekten 200 kişinin davasını iki hâkimin yürütmesi yine mümkün değildir efendim.

Binaenaleyh, tensip edilirse, bu miktarın 200 değil, 100'den başlamasını ben öneriyorum. Bunun teklifini daha evvelce, yani Sıkıyönetimin aşağı - yukarı onuncu ayında bendeniz yapmıştım derhatır buyurursanız Sayın Başkanım.

Fakat bazı endişelerle, hâkim adedi fazlalaşursa, bu sefer de mahkemeyi dejenere ederiz endişesi ile durmuştu. Ama o günden beri benim müşahedem, 100'ü aşığı vakit 2 kişilik mahkeme heyeti için den çıkamamaktadır, işler uzamaktadır, 2 hâkim tarafından yürütülen 70 - 80 kişilik davalar hâlâ neticelenmemiştir.

Binaenaleyh, tensip buyurulursa, bu miktarı 200'den 100'e indirmek daha uygun olacaktır. Evet, hâkim bulmakta biraz güçlük çekeceğiz; ama sivil hâkimler vardır, 2/2 nispetinde sivil hâkim olacaktır. Binaenaleyh, bu davaların çabuklaştırılması bakımından, süratlendirilmesi bakımından, bu miktarın 100'e indirilmesinde zaruret görmekteyim.

Tensiplerinize arz ederim.

BAŞKAN — Kaç tane böyle dava var?

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİOĞLU (Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi) — Aslında Komutanım haklılar. 100 sanıklı dava büyük bir davadır, hakikaten bir hâkimin üstesinden gelmesi zor, bunu kabul ediyoruz. Ne var ki, aslında biz bu kanuna ve Komutanımın teklifine karşı olmamakla beraber, uygun mütalaa etmekle beraber, büyük bir hâkim sıkıntısı içerisindeyiz. Şimdi bir mahkemede 100 sanıklı, 200 sanıklı ve daha çok fazla sanıklı birkaç dava olacak Sayın Başkanım.

Önümüzdeki gizeleğe baktığımız zaman, Ankara 1 Numaralı Mahkemesi ile Adana 1 Numaralı Mahkemesi dışında diğer mahkemelerdeki askeri hâkim sayısı 3 veya 4'tür. Nitekim en son olarak İstanbul'daki heyeti 5 yapabildik, bundan evvel 4'tü. Ben gittiğim zaman, bir mahkemede iki üç örgüt davasının olduğunu gördüm ve başka davaların da açılacağını öğrendim. Bu koşullar altında yeniden bir askeri hâkimle takviye etmemize hemen hemen olanak yok.

BAŞKAN — Hayır, sivil hâkim sıkıntısı da var, yalnız askeri hâkim değil. Yani sivil hâkim vermeye kalksak dahi, bulamıyoruz.

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİOĞLU (Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi) — İki kişi dahi olsa Sayın Başkanım, şimdiden sonra tek hâkim isterse mutlak surette bir mahkemeyi kapatmak zorundayız, normal askeri mahkemeyi kapatmak zorundayız. Tek hâkimle idare ediyoruz ve her gün Kayseri, Sivas, Elazığ, Diyanbakır arasında, hâkimler haftanın iki - üç gününde karşılıklı gidip gelmek suretiyle ancak duruşmayı yürütebiliyorlar.

BAŞKAN — 100 sanığı aşkın böyle çok dava var mı?

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİOĞLU (Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi) — Örgüt davalarının hemen hemen hepsi aşar Sayın Başkanım. Mesela bir DİSK davasını düşünelim; ilk etapta 52 sanık, arkasından 150 barodan, 150 bilmem nereden gelince 1 000'i bulacağı aşkâr; fakat bizde şimdi 52 görünüyor; ama üç ay sonra bu 1 000 kişi olacaktır Sayın Başkanım. Buna benzer, Dev - Yol'un, Dev - Sol'un, Kurtuluş'un, bunların hepsinin sanığı 100'ün üzerinde. APO'cuların hiçbiri 100'den aşağı düşmez tahmin ederim.

ORGNERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — 100'den sonra şaşırırlar efendim, ne yapacaklarını hâkimler bilemiyorlar tabii 100 kişi geniş bir kitle Sayın Başkanım, takdir buyurulacağı veçhile.

BAŞKAN — Yalnız o 100'den fazla olanların içinde de hepsi birinci derecede suçlu olmuyor.

ORGNERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Yalnız itibatını bulup çıkartmak mesele zaten efendim. Suçluyu tabii ayıklayacaklar da, o davada gerçek adaleti tevzi edebilmek için 2 kişi şaşkın vaziyette katıyor efendim.

BAŞKAN — Doğru. Keşke yapabilesek; ama bugün Adalet Bakanlığında da sivil hâkim talebinde, savcı talebinde bulunuyoruz ama biliyorsunuz çok sıkıntı ile karşılaşıyoruz, onlar da «halen 800 - 900 açığımız var» diyorlar.

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİOĞLU (Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi) — 1 500'ü buldu Sayın Başkanım. Adalet Bakanlığında teklifte bulunduğumuz zaman, savcı ve hâkim açığının 1 500'ü bulunduğunu ve yeni kimsenin de gelmemekte olduğunu ifade ettiler.

ORGNERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Dikkat buyurursanız

Sayın Başkanım, örgüt davaları mütemadiyen tahrik ediliyor efendim. Bireysel davalar, iki, üçlü davalar çıkıyor. Toplu davalara, henüz daha 60 - 70 - 100 sanıklı davalara filan gidemediler, çünkü çıkamıyorlar işin içinden.

BAŞKAN — Şimdi tümü üzerinde görüşme yapıyoruz, 1 nci maddeye geldiğimiz zaman bunun üzerinde tekrar konuşuruz.

Tümü üzerinde başka söz almak isteyen yoktur.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okuyunuz.

353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi.

MADDE 1. — 353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesine 1 nci fıkrasından sonra aşağıdaki şekilde bir fıkra eklenmiştir.

«200 ve daha fazla sanık hakkında açılan davalarda Askeri Mahkeme dört hâkim ve bir subay üyeden kurulur. Duruşma sonuçlanıncaya kadar başka nedenlerle sanık sayısının 200 veya daha fazla miktara ulaştığı davalarda da bu hüküm uygulanır.»

BAŞKAN — Şimdi efendim, 1 nci madde üzerinde Genel Sekreterimiz Orgeneral Necdet Üruğ'un bir önergesi var, okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan «353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifi»nin çerçeve 1 nci maddesi ile düzenlenen fıkranın aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

(16 . 10 . 1981

Necdet Üruğ

Orgeneral

Milli Güvenlik Konseyi

Genel Sekreteri

«200 ve daha fazla sanık hakkında açılan davalarda askeri mahkeme dört hâkim ve bir subay üyeden kurulur. Duruşma sonuçlanıncaya kadar birleştirme veya başka nedenlerle sanık sayısının 200 veya daha fazla miktara ulaştığı davalarda da bu hüküm uygulanır. Ancak, duruşma sonuçlanıncaya kadar görülmekte olan davadaki sanık sayısının bu miktardan aşağı düşmesi halinde, askeri mahkeme kuruluşunda değişiklik yapılamaz.»

BAŞKAN — Evet, sonuna bir cümle eklenmiş oluyor bu suretle. Şimdi 200 ile başladı, yahut 220 ile başladı ve 5 üyeden teşekkül etti. Ancak arada suçsuz olanlar meydana çıktı, tahliye edildi, 180'e düştü. 180'e düştüğü zaman artık bu mahkeme heyeti tekrar 3'e düşmeyecek, yani 5 olarak devam edecek değil mi?

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Evet efendim. Bir de tersi olabilir efendim. Mesela 190 ile başladı, fakat tevsii tahkikata gitti, 220'ye çıktı.

BAŞKAN — O zaman da gene o 3'le mi devam edecek?

«Ancak, duruşma sonuçlanıncaya kadar görülmekte olan davadaki sanık sayısının bu miktardan aşağı düşmesi halinde..», yalnız aşağı düşmesi kayıtlı, yukarı çıkması halinde bir kayıt yok.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Bir evvelki fıkrada, birinci fıkrada var efendim.

BAŞKAN — «..Duruşma sonuçlanıncaya kadar birleştirme veya başka nedenlerle sanık sayısının 200 ve daha fazla miktara ulaştığı davalarda da bu hüküm uygulanır.»

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, zaten «Ancak» kelimesine kadar vardı. Bir dava 150 kişiyle açılabilir, sonra bir ek iddianameyle 60 - 70 kişi daha ilave olabilir. 200'ü aştığı zaman hemen hâkim sayısı 5'e çıkacaktır. Ancak 200 ile açılmış olan bir kamu davasında sanıklardan bir kısmı vefat edebilir veya mahkeme bir teknik kararı verebilir; genelde de hâkimler böyle 5'li çıkmak istemedikleri zaman bu yola da tevessül edebilirler, sırf bunu gidermek için. Kaldı ki, genel usul hukukumuzda da bu vardır, bunu giderebilmek için 200'den fazla sanıklı kamu davası açılmışsa, 200'ün altına sanık sayısı düşse dahi artık o 5'li olarak devam edecek. Örneğin, ağır cezada veya asliye cezada açılan bir kamu davasında davaya bakılırken suçun ağır cezalı olmadığı tespit edilse bile (ki, ağır ceza 3'lüdür), asliye ceza veya sulh cezaya gitmesi gerektiği kabul edilse bile, orada da artık o asliye cezaya veya sulh cezaya gitmiyor, o 3'lü hâkim sonuna kadar götürüyor. Aynı ilke, aynı prensip buraya getirilmiştir. Arz ederim.

BAŞKAN — Evet, anlaşıldı.

(Efendim bu önerge üzerinde ve 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mıdır?

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİ-OĞLU (Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi) — Açıklık getirilmesi bakımından yararlı görüyoruz Sayın Başkanım. Tereddüte mahal bırakmayacak kanaatindeyim.

BAŞKAN — O halde 1 nci maddeyi bu önerge istikametinde oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci madde, Genel Sekreter Orgeneral Necdet Üruğ'un teklif ettiği önergede olduğu şekilde düzenlenecektir.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — 200 rakamı üzerinde bir emriniz olacak mı efendim?

BAŞKAN — Sizin önergenizde yok bir şey.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Hayır, onu Yüksek Heyetin takdirine bırakıyoruz.

BAŞKAN — Efendim, hâkim durumu müsait olduğu takdirde, bunu bir kere tatbik edelim, bakalım Bakanlıkta bulabilecek miyiz, bunda dahi şüpheliyiz biz bazı yerlerde. Askeri hâkim bir kere vermeme mümkün değil, onu tespit ettik. Nihayet bu Yüksek İdare Mahkemesinden tasarruf edeceklerimizi Yargıtaya ancak verebileceğiz. Diğer normal mahkemelerde zaten birer kişi kaldı, adli müşavirlikler bile birçok yerlerde kalmadı. Sivil hâkimle takviye edelim dedik, onda da çok sıkıntı var; bu sefer sivil mahkemeler durakladı. Bir bakalım, bunlar kaç tane hâkim gerektirecek bu davalarda; eğer hiç sıkıntı olmaz ve 100'den fazla sanıklı kaç tane dava vardır, kaç tane daha hâkimle ve savcıyla takviye edilmesi gerekiyor, bunu da ortaya çıkaralım, ondan sonra 200'ü 100'e indirelim diyoruz. Ama şimdi 200 ile hiç olmazsa bir başlayalım diyoruz. Fakat çıkarırız, bu sefer hâkim bulamayız, tatbik edemeyiz, çok zor olur.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununa aşağıdaki ek geçici 3 ncu madde eklenmiştir.

EK GEÇİCİ MADDE 3. — Bu Kanunun değiştirilen 2 nci maddesinin mahkeme kuruluşuna ilişkin hükümleri duruşması halen devam etmekte olan davalar hakkında da uygulanır.

BAŞKAN — Yani, halen devam eden davalara hemen tatbik edilecek manası taşıyor.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Evet efendim.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim.? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncu maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun Ek 5 nci maddesinin 3 ncu fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

«Ancak, mahkeme heyetindeki askeri hâkim sayısı, diğer hâkimlerin sayısından az olamaz.»

BAŞKAN — Yani sivil hâkimlerden az olamaz, öyle mi?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, evet. Biraz önce arz etmiştim, 1402 sayılı Kanunun ek 5 nci maddesinde, Sıkıyönetim mahkemeleri 1 sivil hâkim, 1 askeri hâkim, bir de subay üyeden oluşuyordu; 5 oldular şimdi ve en az 2 askeri hâkim bulunsun, subayların oy durumu değişmesin diyoruz.

BAŞKAN — 2'ye 2 olacak?..

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Evet.

BAŞKAN — Hayır. 2 askeri hâkim 2 sivil mi?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — 3/1 de olabilir. Yani 3 askeri hâkim, 1 sivil olabilir.

BAŞKAN — Olabilir de, 3 sivil, 1 asker olamayacak.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Olamayacak.

BAŞKAN — Bulamazsak ne yapacağız? Niye kendimizi bağladık?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Şu varsayımdan geliniyor. Askeri mahkeme hüviyetini yitirmiş olur o zaman. 3 sivil, 2 asker olduğu zaman artık ona «askeri mahkeme» deme imkânımız kalmıyor; o bakımdan.

BAŞKAN — Eğer «askeri hâkim» hükmünü koymasaydık o zaman asker üyeyi de dahil edebilirdik. Askeri üye de üyedir, o da hâkim gibi görev yapıyor.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Şimdi Sayın Başkanım, tabii 353 sayılı Kanunun 2 nci maddesi askeri mahkemelerin kuruluşunda askeri hâkimi anilke olarak almış. Bu yasa da oraya bir hü-

küm getiriyor; askeri mahkemelerin kuruluş biçimini vurguluyor. Yalnız Sıkıyönetim için getirilmemiş. Buyurduğunuz gibi, askeri hâkim demediğimiz zaman, 2 subay, 3 hukukçu doğar.

BAŞKAN — O zaman birçok mahkemeleri lağvetmek zorunda kalacağız. Yani bugün mesela 1 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi var; orada 10 tane hâkim var diyelim, ama o şimdi 5 tane ayrı mahkeme kurmuş. O 5 belki 4'e, 3'e inmek zorunda, çünkü başka yerden biz oraya hâkim veremeyeceğiz. Nereden vereceğiz? İşte mesele burada. Verebilecek miyiz?

TUĞGENERAL FAHRETTİN KİBRİTÇİOĞLU (Milli Savunma Komisyonu Temsilcisi) — Hayır efendim.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Bu elastikiyetin sağlanması lazım Sayın Başkanım. Kaldı ki, askeri mahkemede sivil hâkim kullanmakla askeri mahkemenin hüviyeti değişik şeklindeki bir ifadeyi de pek kabul etmek mümkün değil. Çünkü tek hâkimle sivil mahkeme kurduk, tek hâkimle mahkeme kurduk ve tamamen sivilere veriyoruz tek hâkimli davaları da. Yani, zannetmiyorum ki bir şey olsun. Kaldı ki, ilk çıkan kanun da bunların tamamen askeri hâkimlerin yetki ve yetkilerine sahip olacağını da vurgulamış bulunuyor.

BAŞKAN — Böyle kendimizi bağlamayalım, biz onu kendimiz temin etmeye çalışalım. Edemezsek, bu sefer elimiz kolumuz bağlı kalır, mahkemeyi teşkil edemeyiz. Kanuna koyduk mu bunu, mecburuz daima çoğunu vermeye; vermeye çalışalım, o elastikiyet bizde olsun; ama veremezsek ne yapalım? O zaman ne yapacağız?

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — «Asgari bir askeri hâkim bulunur.» diyelim efendim,

BAŞKAN — Evet, «asgari» diyebiliriz.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — «Asgari 1 askeri hâkim bulunur.»

BAŞKAN — «Ancak, mahkeme heyetindeki askeri hâkim sayısı 1'den aşağı olamaz» dersek mesele kalmaz değil mi? Yani çok olur, ama 1'den az olmaz.

DENİZ HÂKİM ÖNYÜZBAŞI M. TEVFİK ÖDMAN (Milli Savunma Komisyonu Üyesi) — Asgari 1 hâkim bulunur dedik, 1'den az olmaz.

BAŞKAN — Aynı şey; «asgari 1 hâkim» demek, 1'den az olamaz demektir.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, biz Komisyon olarak ilkesine karşıyız. Çünkü askeri mahkemelik sıfatı ağırlık kazanıyor; ama buyurduğunuz gibi bir sıkıntının içindeyiz ve bu bir vakıa.

Vakıa 1402 sayılı Kanunun ek 5 nci maddesinde mutlaka bir askeri hâkimin bulunacağı, 3'lü olduğu zaman bulunacağını da biz prensipte kabul etmişiz. 5'li olduğu zaman bir tereddüt olabilir buyuruyorsunuz; doğrudur. Eğer sizler kabul buyurduğunuz takdirde...

BAŞKAN — Biz öyle yapmaya gayret ederiz.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Çoğunluğun sivilere geçmesi gibi bir riski var, onun ötesinde...

BAŞKAN — Hayır o bizim elimizde; bunu tayin edecek olan Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmaydır. Çoğunluğu vermeye çalışırız, ama veremediğimiz yerler olursa da hâkimsiz kalmasını.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Mahkeme kıdemli askeri hâkimi, o davada hangi hâkimlerin görevlendirileceğini tespit eder. Tespit ederken de askeri hâkimlerden bir tanesini sivil hâkimlerden de üçünü verebilir.

BAŞKAN — Verebilir. Askeri hâkim kendisi, artık o düşünsün onu.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Bizim için bir sakınca yok. Çünkü bu, bir tercih meselesi.

BAŞKAN — Hâkim, hâkimdir.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sizlerin tercihi.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Mahkemenin başkanı da nihayet asker kişi değil mi efendim?

BAŞKAN — Asker.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Tabii efendim.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Tamam. Öyleyse askeri mahkemenin hüviyeti bozulmaz efendim.

BAŞKAN — Sonra, bir Sıkıyönetim komutanlığının nezdinde kurulmuş bir mahkemedir. askeri mahkeme. Yani sivil olsa da, olmasa da ismi zaten Sıkıyönetim askeri mahkemesidir. Oradaki kişilerin üniformalı olup olmaması mevzu bahis değil bence.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Ve bugüne kadar tecrübemiz, elhak mükemmel çalışmaktadırlar efendim.

BAŞKAN — «Birden az olamaz.» En iyisi odur.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Bunu hiç yazmasak...

BAŞKAN — Yani asgari bir tane olsun bir kere.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Aslında Sayın Başkanım, kendi yasamızda var. Yani kabul buyurduğunuz 1402 sayılı Kanunun ek 5 nci maddesinde, bir askeri hâkimin mutlaka heyette bulunmasına dair ifade var.

BAŞKAN — O zaman bunu hiç koymayalım.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Buna gerek yok, ama bir açıklık bu bence, bir tereddüt meydana gelirse, acaba kaç kişi gireceğiz falan diye bir şey olursa. Fazla gibi oluyor ama buna rağmen yararı var.

BAŞKAN — Atıf yapmadan doğrudan doğruya bir madde oluyor.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — O maddeye atıf yapmak suretiyle olabilir.

BAŞKAN — O saklıdır.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Zaten onun altına cümle olarak ekliyoruz bunu; yani, ilgili maddenin fıkrasına bunu cümle olarak ekliyoruz. Bu olmasa dahi tatbikat öyle olur.

BAŞKAN — O, ek 5 nci maddenin 3 nci fıkrasını okur musunuz

«Sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görevlendirilen hâkimler bu mahkemelerdeki askeri hâkimlerin görev ve yetkilerini haizdirler. Mahkeme heyetine askeri hâkimle birlikte üye olarak katılabilirler. Bu halde duruşmanın yönetimi hâkimlik, savcılık veya bu hizmetlerden sayılan görevlerde geçirdikleri hizmet

süresi fazla olan hâkim tarafından, bunda eşitlik halinde ise askeri hâkim tarafından yapılır.»

BAŞKAN — Burada, «bir tane bulunur» diye rahat yok.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sağlıklı, sıhhatli değil.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, mahkeme heyetine askeri hâkimle birlikte üye olarak katılabilirler.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Milli Savunma Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, o değişik espri içerisinde.

BAŞKAN — Tabii. Bunun bulunmasında fayda var. Şimdi o ek 3 nci maddeyi bu değişik şekliyle bir daha okuyunuz efendim.

«Madde 3. — 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun ek 5 nci maddesinin 3 nci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Ancak, mahkeme heyetindeki askeri hâkim sayısı (1)'den az olamaz.»

BAŞKAN — Oldu.

Bu 3 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı efendim?.. Yok. O halde bu 3 nci maddeyi bu son şekliyle, değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 nci maddeyi okuyunuz.

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 4 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 nci maddeyi okuyunuz.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 5 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II. — BAŞKANLIĞIN KONSEYE SUNUŞLARI (Devam)

3. — Gündemin 7 - 38 nci numaraları arasında yer alan kanun tasarı ve tekliflerinin 2485 sayılı Kanuna göre gündeme alınmış olduğuna dair Başkanlığın açıklaması.

BAŞKAN — Efendim, gündemimizin bundan sonraki 7-38 nci sıralarında yer almış bulunan kanun tasarı ve tekliflerinden bir kısmı komisyon raporu ile birlikte basılıp sıra sayısı haline gelmiş, bir

kısmı ise henüz basılamamıştır. Bunlar da 2485 sayılı Kurucu Meclis Hakkında Kanunun geçici hükmüne göre gündeme alınmış bulunmaktadır. Gündemdeki bu tasarı ve teklifleri sırasıyla okutup bilgilerinize sunacağım şimdi.

Okuyunuz efendim.

7. — Gemi Sağlık Resmi Kanunu Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (1/119) (S. Sayısı : 270)

8. — İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu. (1/243) (S. Sayısı : 279)

9. — Büyük Şehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Anabelediyelere Bağlanmaları Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu. (1/129) (S. Sayısı : 276)

10. — Devlet Mezalığı Hakkında Kanun Teklifi ve İhtisas Komisyonu Raporu. (2/75) (S. Sayısı : 274)

11. — Tuzla Deniz Harp Okulu İnşaatının Tamamlanması ve Hizmete Açılması ile İlgili Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/72) (S. Sayısı : 280)

12. — Adli Tıp Kurumu Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (1/221) (S. Sayısı : 278)

13. — Sendikalar Kanunu Tasarısı. (1/235)

14. — Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu Tasarısı. (1/236)

15. — 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/222)

16. — 2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun 2 nci Maddesinin (c) ve (e) Fıkralarının Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/244)

17. — Askeri Yasak ve Güvenlik Bölgeleri Kanun Tasarısı. (1/245)

18. — Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu Teklifi. (2/77)

19. — Karayolları Trafik Kanunu Tasarısı. (1/230)

20. — Çocuk Mahkemeleri Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bazı Maddelerinin Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı. (1/246)

21. — 1076 Sayılı Yedek Subay ve Yedek Askeri Memurlar Kanununun 3 nci Maddesinin (g) Bendi-nin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/247)

22. — 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi. (2/78)

23. — 5434 Sayılı TC Emekli Sandığı Kanununa Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi. (2/79)

24. — 1111 Sayılı Askerlik Kanununa 2299 Sayılı Kanunla Eklenen Ek 1 nci Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarının Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/248)

25. — 5434 Sayılı TC Emekli Sandığı Kanununa Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi. (2/80)

26. — Yükseköğretim Kanunu Tasarısı. (1/203)

27. — Turizmi Teşvik Kanunu Tasarısı. (1/207)

28. — Telsiz Kanunu Tasarısı. (1/224)

29. — Bor, Kömür, Asfaltit, Fosfat, Demir Madenleri ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini Düzenleyen Kanun Tasarısı. (1/209)

30. — 1312 Sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi İki Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Bazı Madde, Bend ve Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/239)

31. — 5590 Sayılı Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanuna Bir Ek ve Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/196)

32. — 5590 Sayılı «Ticaret ve Sanayi Odaları» «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları», «Ticaret Borsaları» ve Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bir Maddesinin Kaldırılmasına, Bu Kanuna Geçici Maddeler Eklenmesine ve 6763 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Meriyet ve Tatbik Şekli Hakkında Kanunun 12 nci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/195)

33. — 618 Sayılı Limanlar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Dört Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/162)

34. — 4922 Sayılı Denizde Can ve Mal Koruma Hakkındaki Kanuna Dört Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/163)

35. — 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/164)

36. — Bilim ve Teknoloji Komitesi Kurulmasına İlişkin Kanun Tasarısı. (1/228)

37. — Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu Tasarısı. (1/229)

38. — Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Türkiye ile Irak Arasındaki Hudutların Yeniden İşaretlenmesine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/225)

BAŞKAN — Böylece, bilgilerinize sunduğumuz bu Kanun tasarı ve teklifleri Milli Güvenlik Konseyi gündemine alınmış oluyor. Bunların komisyon raporları hazırlandıkça, ileride tespit edilecek günlerde görüşmeleri yapılacaktır.

Bu suretle, bugünkü birleşimde görüşülecek başka kanun teklif ve tasarısı bulunmadığından, ileride tespit edilecek bir gün ve saatte toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 12.36

MILLİ GÜVENLİK KONSEYİ

GÜNDEMİ

75 NCI BİRLEŞİM

16 Ekim 1981 Cuma

Saat : 10.30

I. — BAŞKANLIĞIN KONSEYE SUNUŞLARI

11. — (9/14) Esas Numaralı Soruşturma Komisyonuna yeniden süre verilmesine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/111)

2. — (9/15) Esas Numaralı Soruşturma Komisyonuna yeniden süre verilmesine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/112)

II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun Teklifi. (2/74) (S. Sayısı : 282)

2. — 21 . 2 . 1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu. (2/68) (S. Sayısı : 271)

3. — 488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu. (2/70) (S. Sayısı : 272)

4. — 1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu. (2/69) (S. Sayısı : 273)

5. — 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) Bentlerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu. (2/73) (S. Sayısı : 281)

6. — 353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu. (2/76) (S. Sayısı : 283)

7. — Gemi Sağlık Resmi Kanunu Tasarısı ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu. (1/119) (S. Sayısı : 270)

8. — İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu. (1/243) (S. Sayısı : 279)

9. — Büyük Şehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Anabelediyelere Bağlanmaları Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu. (1/129) (S. Sayısı : 276)

10. — Devlet Mezarlığı Hakkında Kanun Teklifi ve İhtisas Komisyonu Raporu. (2/75) (S. Sayısı : 274)

11. — Tuzla Deniz Harp Okulu İnşaatının Tamamlanması ve Hizmete Açılması ile ilgili Kanun Teklifi ve Bütçe Plan Komisyonu Raporu. (2/72) (S. Sayısı : 280)

12. — Adli Tıp Kurumu Kanunu Tasarısı ve Adale Komisyonu Raporu. (1/221) (S. Sayısı : 278)

13. — Sendikalar Kanunu Tasarısı. (1/235)

14. — Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu Tasarısı. (1/236)

15. — 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/222)

16. — 2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun 2 nci Maddesinin (c) ve (e) Fıkralarının Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/244)

17. — Askeri Yasak ve Güvenlik Bölgeleri Kanun Tasarısı. (1/245)

18. — Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu Teklifi. (2/77)

19. — Karayolları Trafik Kanunu Tasarısı. (1/230)

20. — Çocuk Mahkemeleri Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin değiştirilmesine, Bazı Maddelerinin Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı. (1/246)

21. — 1076 Sayılı Yedek Subay ve Yedek Askeri Memurlar Kanununun 3 ncü Maddesinin (g) Bendiinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/247)

22. — 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi. (2/78)

23. — 5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi. (2/79)

24. — 1111 Sayılı Askerlik Kanununa 2299 Sayılı Kanunla Eklenen Ek 1 nci Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarının Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/248)

(Devamı arkada)

25. — 5434 Sayılı TC Emekli Sandığı Kanununa Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi. (2/80)

26. — Yükseköğretim Kanunu Tasarısı. (1/203)

27. — Turizmi Teşvik Kanunu Tasarısı. (1/207)

28. — Telsiz Kanunu Tasarısı. (1/224)

29. — Bor, Kömür, Asfaltit, Fosfat, Demir Madenleri ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini Düzenleyen Kanun Tasarısı. (1/209)

30. — 1312 Sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi İki Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Bazı Madde, Bent ve Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/239)

31. — 5590 Sayılı Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanuna Bir Ek ve Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/196)

32. — 5590 Sayılı «Ticaret ve Sanayi Odaları» «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları», «Ticaret Borsaları» ve Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bir Maddesinin Kaldırılmasına, Bu Kanuna Geçici Madde-

ler Eklenmesine ve 6763 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Meriyet ve Tatbik Şekli Hakkında Kanunun 12 nci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/195)

33. — 618 Sayılı Limanlar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Dört Ek Madde eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/162)

34. — 4922 Sayılı Denizde Can ve Mal Koruma Hakkındaki Kanuna Dört Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/163)

35. — 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/164)

36. — Bilim ve Teknoloji Komitesi Kurulmasına İlişkin Kanun Tasarısı. (1/228)

37. — Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu Tasarısı. (1/229)

38. — Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Türkiye ile Irak Arasındaki Hudutların Yeniden İşaretlenmesine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/225)

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ (S. Sayısı : 271)

21.2.1967 Tarih ve 832 Sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/68)

29 Eylül 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

«21 . 2 . 1967 Tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi»
ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Nurettin ERSİN

Orgeneral

Kara Kuvvetleri Komutanı

ve Millî Güvenlik Konseyi

Üyesi

GEREKÇE

Bilindiği gibi, Anayasanın 127 nci maddesinin «Sayıştayın kuruluşu, işleyişi, denetim usulleri, mensuplarının nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümleri ve diğer özlük işleri, Başkan ve üyelerinin teminatı kanunla düzenlenir» suretindeki ikinci fıkrası hükmüne dayanılarak hazırlanıp 21 . 2 . 1967 tarihinde kabul edilen 832 sayılı Sayıştay Kanununun bazı maddeleri 21 . 5 . 1970 tarih ve 1260 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunmaktadır.

Sayıştay Kanununun bazı hükümlerinin uygulanmasında müşahade edilen sakıncalar ve değişen şartlar karşısında, Sayıştayın görevini daha etkili bir şekilde yerine getirebilmesini sağlamak amacıyla bu defa hazırlanan kanun taslağı ile daire başkanlarının, benzer Anayasal kuruluşlarda olduğu gibi, Genel Kurulca kendi üyeleri arasından ve belli süre için seçilmesi öngörülmüştür.

Yürürlükteki Kanuna göre sayıştay daire başkanları Yasama Organınca emeklilik yaşına kadar geçerli olmak üzere seçilmektedir. Bu görevler birer idari görev niteliğinde olup, asıl olan üyeliştir. Üyelerin seçimi Yasama Organınca yapılmakta bulunduğundan başkanların seçimi için yine Yasama Organına gidilmekle yüce Meclis aynı konuda iki defa işgal edilmiş olmaktadır. Yasama Organını ikinci kez işgal edecek önemde olmayan başkanların bu şekilde seçiminde vukua gelen gecikmelerin Sayıştayın çalışma düzeninde ve işleyişinde aksamalara neden olduğu da bilinen bir gerçektir.

Daire başkanlarının görev süreleri 4 yıl olarak belirlenmekle, emeklilik yaşına kadar geçerli olmak üzere yapılan ve üyeliğe dönme olanağı vermeyen bugünkü seçim sisteminden vazgeçilerek daire başkanlarına, üye olarak görevlerini sürdürmelerine olanak sağlanmaktadır.

Bu nedenlerle daire başkanlarının Sayıştay Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından dört yıl için seçilmesi, işin gereğine çok daha uygun düşecektir. Esasen Yargıtay ve Danıştay gibi Anayasal kuruluşlarda aynı usul uygulanmaktadır.

Getirilen sistemde daire başkanları üyeler arasından seçileceğine, üyeler de Yasama Organı tarafından seçildiğine göre, Yasama Organının seçimlerle ilgili yetkisinin devredildiğinden söz edilemeyeceği aşikârdır.

Öte yandan getirilen seçim usulünün Anayasanın 127 nci maddesiyle bağdaşmayan bir yanı da yoktur. Nitekim Millet Meclisi Anayasa Komisyonununun 17.9.1963 tarih ve E.2/532-K.42 sayılı mütalaa raporunda daire başkanlarının yasama organınca seçilmesinin Anayasal bir zorunluluk olmadığı belirtilmekte ve seçimin bizzat Sayıştayca yapılması için hukuki bir engel bulunmadığı açıklanmaktadır.

Ek madde bu hususu sağlamak için düzenlenmiştir.

Bu ek madde, herhangi bir suretle daire başkanlığı görevinden ayrılarak üyeliğe döneceklerin, boş üyelik kadrosu bulunmaması halinde, yapılacak daire başkanlığı seçiminde boşalacak üyelik kadrosunun kendilerine tahsisine kadar, aylık, ödenek ve diğer özlük hakları saklı tutulmakta, sosyal hak ve yardımlardan yararlanmaları sağlanmaktadır.

Ek maddenin son bendinde, 832 sayılı Yasanın daire başkanlarının nitelikleri ve seçilmelerine ilişkin 4 ve 6 ncı madde hükümlerinin bu Yasa konusu ile ilgili kısımlarının uygulanmayacağı belirtilmiş olup, bu maddelerin Birinci Başkan ve üyelerin nitelikleri ile seçilmelerine dair diğer hükümleri, özellikle 4 ncü maddenin üyelerin niteliklerine ilişkin (C) bendinin, daire başkanlıklarının niteliklerini düzenleyen ve bu Yasa ile uygulanmayacak olan (B) bendinde yaptığı göndermelerin saklı bulunduğu tabiidir.

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

TC

Milli Güvenlik Konseyi

Bütçe - Plan Komisyonu

Esas No. : 2/68

Karar No. : 96

29 Eylül 1981

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Kara Kuvvetleri Komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Nurettin Ersin tarafından 29 Eylül 1981 tarihinde Milli Güvenlik Konseyine sunulan «21 . 2. 1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi» Komisyonumuzca incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda;

Teklif gerekçesinde de belirtildiği üzere, birer idari görev niteliğinde olan Sayıştay Daire Başkanlıklarına, Sayıştay Genel Kurulu tarafından belli edilen adaylar arasından ve emeklilik yaşına kadar geçerli olmak üzere, Yasama Organınca yapılan bugünkü seçim şekli yerine, Yasama Organı tarafından seçilmiş bulunan kendi üyeleri arasından Sayıştay Genel Kurulunca, dört yıl için, seçim yapılmasını sağlamak üzere hazırlanan kanun teklifi olumlu bulunarak maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz olunur.

Başkan
Hüsni KÜÇÜKAHMET
E. Amiral

Başkan Yardımcısı
Tanju ERDEM
Dz. Kd. Kur. Alb.

Başkan Yardımcısı
Haşmet YURTAL
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Turhan AKPORAY
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Tahsin EKİNCİ
Mly. Kd. Bnb.

Üye
Nazmi BİLGİÇ

Üye
Güven BOŞGELMEZ

Üye
Mehmet KÂMİLOĞLU

Üye
Doğan KAYRAN
(İzinli)

Üye
Berki MELLİ

Üye
Serpil ULUER

TEKLİF

21 . 2 . 1967 Tarih ve 832 Sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 21 . 2 . 1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununa aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir :

Daire Başkanlarının Seçimi :

EK MADDE — Sayıştay Daire Başkanları, Sayıştay Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından gizli oyla seçilir. Seçilebilmek için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyunu almak şarttır.

Bunların görev süresi (4) yıldır. Süresi dolan veya kendi isteği ile üyelğe dönmüş olanlar yeniden seçilebilirler.

Seçim, görev sürelerinin bittiği tarihten, diğer sebeplerle boşalma halinde boşalmanın vuku bulunduğu tarihten itibaren onbeş gün içinde yapılır. Çalışmaya ara verme müddeti, bu sürenin hesabında nazara alınmaz.

Daire başkanları, başkanlıktan ayrılmaları halinde boş üye kadrosu şartı aranmaksızın üyelğe dönerler. Bunlara ilk boşalacak üye kadrosu tahsis edilir.

832 sayılı Sayıştay Kanununun bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Yasama Organı yürütür.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU METNİ

21 . 2 . 1967 Tarih ve 832 Sayılı Sayıştay Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/70)

30 EYLÜL 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

«488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi» ve gerekçesi ilerde sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Nurettin ERSİN

Orgeneral

Kara Kuvvetleri Komutanı ve
Milli Güvenlik Konseyi Üyesi

GENEL GEREKÇE

488 sayılı Damga Vergisi Kanununda yapılan değişiklikle, Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflarca, düzenlenecek tüm kâğıtların damga vergisinden istisna edilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa bağlı (2) sayılı tablonun V nci bölümünün 19 numaralı fıkrası değiştirilerek, Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıfların tüm işlemlerinde düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden istisna edilmesi amaçlanmıştır.

Madde 2. — Bu Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

Madde 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulunun yürüteceği hükme bağlanmıştır.

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

TC

Milli Güvenlik Konseyi

Bütçe - Plan Komisyonu

Esas No. : 2/70

Karar No. : 98

30 EYLÜL 1981

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Kara Kuvvetleri Komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Nurettin Ersin tarafından 30 Eylül 1981 tarihinde Milli Güvenlik Konseyine sunulan «488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi» Komisyonumuzca incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda;

Teklifin gerekçesinde de belirtildiği üzere, Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflar tarafından düzenlenecek tüm kâğıtların Damga Vergisinden istisna edilmesi istenmektedir. Bu değişikliği sağlamak üzere hazırlanan teklif komisyonumuzca da olumlu bulunarak maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Sözü edilen değişikliği düzenleyen teklifin 1 nci maddesi ile yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 2 ve 3 ncü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz olunur.

Başkan
Hüsnü KÜÇÜKAHMET
Em. Amiral

Başkan Yardımcısı
Tanju ERDEM
Dz. Kd. Kur. Alb.

Başkan Yardımcısı
Haşmet YURTAL
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Turhan AKPORAY
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Tahsin EKİNCİ
Mly. Kd. Bnb.

Üye
Nazmi BİLGİÇ

Üye
Güven BOŞGELMEZ

Üye
Mehmet KÂMILOĞLU

Üye
Doğan KAYRAN
(İzinli)

Üye
Berki MELİİ

Üye
Serpil ULUER

TEKLİF

488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa bağlı (2) sayılı tablonun V — Kurumlarla İlgili Kağıtlar Bölümüne 903 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 19 numaralı fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

19. Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların kuruluş işlemlerinde düzenlenen her türlü kağıtlarla, Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıfların her türlü işlemlerinde düzenlenen kağıtlar.

Yürürlük :

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU METNİ

488 Sayılı Damga Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/69)

30 EYLÜL 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

«1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi» ve gerekçesi fişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Nurettin ERSİN

Orgeneral

Kara Kuvvetleri Komutanı ve

Milli Güvenlik Konseyi Üyesi

GENEL GEREKÇE

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununda yapılan değişiklikle, Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflara ait bina, arsa ve arazilerin Emlak Vergisinden daimi olarak muaf tutulmaları amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirme amacıyla kurulmuş vakıflara ait binaların kiraya verilmiş olsun veya olmasın Bina Vergisinden daimi olarak muaf tutulmalarının sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 2. — Bu madde ile, yukarıdaki 1 nci maddede sayılan vakıflara ait arazi ve arsaların kiraya verilmiş olsun veya olmasın Arsa ve Arazi Vergilerinden daimi olarak muaf tutulmaları öngörülmüştür.

Madde 3. — Bu madde ile Kanunun yürürlük tarihi belirlenmiştir.

Madde 4. — Bu madde Kanunun yürütülmesi ile ilgilidir.

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

TC

Milli Güvenlik Konseyi

Bütçe - Plan Komisyonu

Esas No. : 2/69

Karar No. : 97

30 EYLÜL 1981

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Kara Kuvvetleri Komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Nurettin Ersin tarafından 30.9.1981 tarihinde Milli Güvenlik Konseyine sunulan «1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi» Komisyonumuzca incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda;

Teklifin gerekçesinde de belirtildiği üzere, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununda yapılan değişiklikle, Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflara ait bina, arsa ve arazilerin Emlak Vergisinden daimi olarak muaf tutulması istenmektedir. Bu değişikliği sağlamak üzere hazırlanan teklif Komisyonumuzca da olumlu bulunarak maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

1319 sayılı Kanunun 4 ve 14 nci maddelerini değiştiren teklifin çerçeve 1 ve 2 nci maddeleri ile yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 3 ve 4 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz olunur.

Başkan
Hüsnü KÜÇÜKAHMET
Em. Amiral

Başkan Yardımcısı
Tanju ERDEM
Dz. Kd. Kur. Alb.

Başkan Yardımcısı
Haşmet YURTAL
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Turhan AKPORAY
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Tahsin EKİNCİ
Mly. Kd. Bnb.

Üye
Nazmi BİLGİÇ

Üye
Güven BOŞGELMEZ

Üye
Mehmet KÂMİLOĞLU

Üye
Doğan KAYRAN
(İzinli)

Üye
Berki MELLİ

Üye
Serpil ULUER

TEKLİF

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik
Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 4 ncü maddesinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki (s) fıkrası eklenmiştir.

Madde 4. — Aşağıda yazılı binalar, kiraya verilmemek şartıyla Bina Vergisinden daimi olarak muaftır. ((a), (b) ve (s) fıkraları için kiraya verilmeme şartı aranmaz.)

s) Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflara ait binalar.

MADDE 2. — Aynı Kanununun 14 ncü maddesinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki (f) fıkrası eklenmiştir.

Madde 14. — Aşağıda yazılı arazi kiraya verilmemek şartıyla Arazi Vergisinden daimi olarak muaftır. ((a), (b) ve (f) fıkralarındaki arazi için kiraya verilmeme şartı aranmaz.)

f) Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflara ait arazi ve arsalar.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümleri 1 Mart 1982 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanunu Maliye Bakanı yürütür.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU METNİ

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununda Değişiklik
Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Teklifin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) Bentlerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/73)**Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına***15 Ekim 1981*

«211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) Bentlerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi» gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Nurettin ERSİN

Orgeneral

K.K.K. ve Millî

Güvenlik Konseyi Üyesi

GEREKÇE

Herhangi bir Garnızonda Askerlik Daire Başkanı Kurmay Albay, bir diğer Garnızonda ise Askeri Okul Komutanı Kurmay veya Piyade Albay iken İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) fıkrasında; «Ancak, bulunan Kıta Taburdan (Deniz ve Havada eşidi) küçük ise rütbe kıdem ve sınıf gözönünde bulundurularak ileride olan subay garnizon Komutanıdır» denildiği için, o Garnızondaki Tabur Komutanı veya Tabura vekâlet eden Yüzbaşı Garnizon Komutanı olmaktadır.

Bu ise Garnizon hizmetleri yönünden bir çok aksaklıklara neden olmaktadır. Çünkü Garnizon Komutanlığı yapan Binbaşı, on - onbeş sene sonra ulaşacağı rütbedeki ve kendinden çok kıdemli subaylara emir verebilir duruma gelmektedir. Bu durum askeri hiyerarşi ve disiplin anlayışını zedelemektedir. Bu nedenle, aksayan hususları ortadan kaldırmak ve uygulamaya tam bir açıklık getirmek için değişiklik yapılması uygun mütalaa edilmektedir.

(b) fıkrasında yapılan bu değişikliğin sonucu olarak ve ayrıca jandarma teşkilatının günümüzdeki durumu da dikkate alınmak suretiyle 46 ncı maddenin (c) fıkrasının da değiştirilmesi zorunlu görülmüştür. Bu değişiklik ile jandarma teşkilatında kıta ve kurumlar gösterilmiş olmaktadır.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

*Millî Güvenlik Konseyi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. : 2/73
Karar No. : 32*

*15 Ekim 1981***Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına**

211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) Bentlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifinin Komisyonumuza havale edilmesi üzerine yapılan müzakeresi sonucunda; teklifin gerekçesi de dikkate alınarak tümü benimsenerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve keza teklifin 1, 2 ve 3 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Kanun teklifi ve gerekçesi raporumuza ilişik olarak Milli Güvenlik Konseyinin onayma arz olunur.

Başkan
Zeki GÜNGÖR
Hv. Hâkim Albay

Üye
Yaşar ÇİFTÇİOĞLU
Hâkim Albay

Üye
Hulki İMER
Prs. Albay M.S.B.
Personel Dairesi
Pl. Sb. Md.

Üye
Turhan DEMİROK
Hv. Plt. Alb.
Genkur Per. Bşk.
Disipmor Şb. Md.

Üye
Şakir ALTINBAŞ
Kur. Bnb.
J. Gn. K. Per. Pl.
Ynt. Ş. Md. V.

TEKLİF

211 sayılı Türk Silâh Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) Bentlerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Tümenden daha küçük kıtalarla askeri kurumların (Deniz ve Havada eşidi) birarada buldukları garnizonlarda rütbe ve kıdemce büyük olan kıta komutanı, garnizon komutanıdır. Ancak, bulunan Kıta Alaydan (Deniz ve Havada eşidi) küçük ise rütbe, kıdem ve sınıf gözönünde bulundurularak ileride olan subay garnizon komutanıdır.

c) Jandarmanın kıta komutanları ile kurum amirlerine de garnizon komutanlığı görevi verilir. (a) ve (b) fıkralarının uygulanmasında: Jandarmanın seyyar ve eğitim birlikleri ile il jandarmanın alay, ilçe jandarmanın bölük, jandarmanın komando ve jandarmanın asayiş komando birlikleri kıta; jandarmanın okulları ile diğer jandarmanın kuruluşları kurum sayılır.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MİLLİ SAVUNMA KOMİSYONU METNİ

211 sayılı Türk Silâh Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 46 ncı Maddesinin (b) ve (c) Bentlerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun Teklifi. (2/74)

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

«Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun Teklifi» ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

<i>Nurettin ERSİN</i>	<i>Tahsin ŞAHİNKAYA</i>	<i>Nejat TÜMER</i>	<i>Sedat CELASUN</i>
Orgeneral	Orgeneral	Oramiral	Orgeneral
K. K. K. ve Millî	Hv. K. K. ve Millî	Dz. K. K. ve Millî	Jan. Gn. K. ve Millî
Güvenlik Konseyi Üyesi	Güvenlik Konseyi Üyesi	Güvenlik Konseyi Üyesi	Güvenlik Konseyi Üyesi

G E R E K Ç E

Ülkemizin içine sürüklendiği çok ağır ve tehlikeli bir ortamda tarihi sorumluluk duygusu ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerçekleştirdiği 12 Eylül Harekâtında Parlamento ve Hükümet feshedilmiş, Siyasi Partilerin faaliyetleri de bütünüyle durdurulmuştur. Bu tarihten sonra da bazı Siyasi Parti mensuplarının ve yöneticilerinin yazı veya demeçlerle siyasi amaçlı faaliyet gösterdikleri veya siyasi nitelik taşıyan davranışlarda buldukları dikkati çekmiş, Türk toplumunun muhtaç olduğu huzur açısından bu gibi faaliyet ve davranışların önlenmesi amacıyla 52 sayılı Millî Güvenlik Konseyi Kararı alınmış ve yayınlanmıştır.

Türk milletinin içtenlikle benimsediği hür demokratik Devlet ve toplum düzeninin Atatürk'ün gösterdiği yönde sağlam ve sağlıklı olarak görülmesi için 12 Eylül 1980'den bu yana büyük gayretler sarf edilmiş ve yol alınmıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri adına 12 Eylül Harekâtının başında ilan edilen hedeflere bir an önce ulaşmak ve hür demokratik devlet düzenini sağlam ve sağlıklı olarak kurmak için Millî Güvenlik Konseyi, Kurucu Meclis Teşkilî Hakkındaki Kanunu kabul ederek yürürlüğe koymuştur. 29 Haziran 1981 günlü ve 2485 Sayılı bu Kanununun başlangıç kısmında, 12 Eylül Harekâtının amacına uygun olarak şöyle denilmiştir: «Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlığı ve bağımsızlığı, ülkenin ve milletin bütünlüğü ve bölünmezliği ve toplumun huzuru korunarak, milli dayanışma ve sosyal adalet anlayışı içinde herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerden eşitlik ilkesine göre yararlanmasını ve hukukun üstünlüğünü sağlayacak demokratik, laik hukuk devletinin kurulması için gereken hukuki düzenlemelerle Anayasayı, Siyasi Partiler ve Seçim Kanunlarını yapmak ve varlığı, genel seçimlerle kurulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi fiilen göreve başlayınca sona ermek üzere Kurucu Meclis kurulması kararlaştırılmıştır.»

Millî Güvenlik Konseyi Başkanı ve Devlet Başkanı tarafından 12 Eylül Harekâtının başından itibaren çeşitli vesilelerle açıklanan program uyarınca yeni Anayasa hazırlanıp Halk Oyuna sunulacak ve yeni Anayasa Türk Milletince tasvip edilen ihtiva ettiği intikal hükümlerine göre yürürlüğe girecektir,

Millîyet tarafından tasvip edilecek Anayasanın ilkelerine uygun yeni partiler kanunu yürürlüğe konulup yeni Siyasi Partilerin kurulmasına ve teşkilatlanmasına yetecek makul bir süre geçtikten sonra Kurucu Meclisin kabul ettiği Seçim Kanununa göre genel seçimler yapılacak ve Millet Meclisi toplanacaktır.

12 Eylül 1980 tarihinden önce tek başına veya koalisyon halinde iktidarda bulunan yahut anamuhalefet veya muhalefet partisi olarak faaliyet göstermiş olan partilerin yöneticilerine siyasi sorumluluk tevcihi uygun görülmemiş; ancak, bugüne kadar feshedilmeleri cihetine gidilmeyerek yalnızca bütün siyasi partilerin siyasi faaliyetlerinin durdurulması ile yetinilmiştir.

Parlamentar demokrasi hiç şüphe yok ki, siyasi partilerle gerçekleşen bir sistemdir. 1961 Anayasasının 56 ncı maddesinde de belirtildiği gibi, siyasi partiler demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olarak kabul edilmektedir. Bundan dolayıdır ki, siyasi partiler rejimini benimsemiş her demokratik memlekette olduğu gibi milletimizin kaderi, onun siyasi partilerinin fikir gücüne, görüş ve düşünce doğrultusuna ve yöneticilerinin ehliyet ve dürüstlük derecelerine kesin olarak bağlıdır.

Siyasi partiler, Devletin gücünü azaltan veya parçalayan, vatandaşları birbirine düşman cepheler haline getiren kuruluşlar olamaz. Siyasi partiler, Anayasa ve Kanunlar çerçevesinde Devlet işlerinin ve bütün kamu faaliyetlerinin daha iyi yürütülmesi, bütün vatandaşların huzur ve refaha kavuşması için programları istikametinde ancak meşru bir rekabet yapabilirler.

Çok partili siyasi hayatımız boyunca çok kere yanlış bir demokrasi anlayışı yüzünden süregelen derin ayrılıkları ve hatta bölünmeleri ortadan kaldırmak için yeni Anayasadan sonra yeni bir siyasi partiler ortamı yaratmak şarttır. Bu itibarla yeni Anayasa ile yeni partiler kanununun kabulünden sonra memleketin ihtiyacına uygun siyasi partiler rejimine göre yeni partilerin kurulup faaliyette bulunmalarına imkân vermek, geçmişin çekişmelerine değil, geleceğe dönük bir siyasi hayata elverişli ortam yaratmak ve Kurucu Meclis çalışmalarını milli hedefler istikametinde ve hiçbir suretle gölgelemeden sürdürebilmek için, 12 Eylül 1980 tarihinde mevcut olup da faaliyetleri esasen durdurulmuş olan siyasi partilerin bütün teşkilatı, yardımcı teşkilatı ile birlikte feshi zaruri görülmüş ve bu nedenle kanun teklifi hazırlanmıştır.

Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 12 Eylül 1980 tarihine kadar kurulmuş olan ve faaliyetleri Milli Güvenlik Konseyinin 7 Numaralı Bildirisi ile yasaklanmış bulunan bütün Siyasi Partiler; tüm merkez, il, ilçe ve diğer şube teşkilatları, kadın ve gençlik kolları, temsilcilik, lokal ve diğer adlarla kurulan her türlü yardımcı kuruluş ve yan organları ile birlikte feshedilmişlerdir.

MADDE 2. — Feshedilmiş bulunan; Siyasi Partilerin her türlü yardımcı kuruluş ve yan organlarının para dahil taşınır ve taşınmaz bütün malları bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte Hazineye geçer.

MADDE 3. — Türkiye Cumhuriyet Devletinin Kurucusu Atatürk'ün düzenlediği vasiyetnameye göre, maliki olduğu bütün para ve hisse senetleriyle Çankaya'daki taşınır ve taşınmaz mallarının, o tarihte mevcut tek parti olan Cumhuriyet Halk Partisine belirttiği şartlarla tevdi ettiği idaresi görevi; bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren vasiyetname uyarınca tam ve noksansız olarak Devlet Başkanlığı Genel Sekreterliğince ifa olunur.

MADDE 4. — Siyasi Parti mallarının Hazineye intikaline ilişkin tasfiye işlemleri, en geç bir ay içinde Maliye ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara göre bu Bakanlıklarca yapılır.

MADDE 5. — 2325 sayılı Kanun hükümlerine göre Kayyum tayin edilmiş olan Siyasi Partilerle ilgili tasfiye işlemlerinde bu Kayyumlar da diğer görevlilerle müştereken görev ifa ederler.

Tasfiye işlemi biten Siyasi Partideki Kayyumun görevi kendiliğinden sona erer.

MADDE 6. — Milli Güvenlik Konseyi tarafından yeni bir kararla değiştirilmedikçe 2 Haziran 1981 gün ve 52 sayılı Milli Güvenlik Konseyi kararında yer alan hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

MADDE 7. — 13 Temmuz 1965 tarih ve 648 sayılı Siyasi Partiler Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MILLİ GÜVENLİK KONSEYİ S. SAYISI : 283

353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu İle 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/76)

15 . 10 . 1981

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

«353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu İle 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi» ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Nurettin ERSİN

Orgeneral

K.K.K. ve Millî Güvenlik

Konseyi Üyesi

GEREKÇE

Bilindiği üzere 353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesi uyarınca Askerî Mahkemeler iki hâkim ve bir subay üyeden oluşmaktadır.

Dava dosyasında bulunan ve karar aşamasına kadar dosyaya intikal eden bilgi ve belgelerin 200 ve daha çok sanıklı ve duruşması 2-3 yıl sürecektir olan davalarda iki hâkim tarafından incelenmesi, değerlendirilmesi ve kararın yazılması büyük zorluklar çıkarmaktadır.

Diğer taraftan 200 ve daha çok sanıklı davaların yurdun bir çok değişik yerinde ikâ edilmiş olması karşısında, duruşma safhasında suçun işlendiği yerlerde delil toplama keşif ve benzeri usulî işlemlerin iki hâkim tarafından yapılma zorunluluğu olması da davanın gereksiz yere uzamasına ve birtakım güçlüklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Yukarıda kısaca açıklanan nedenlerle 200 ve daha çok sanıklı davalarda hâkimler, duruşmanın yönetimi, delillerin değerlendirilmesi ve kararın yazılması yönünden ortaya çıkan bu gibi zorlukların giderilmesi maksadıyla 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesine bir fıkra ekleyerek Askerî Mahkemelerin dört askeri hâkim ve bir subay üyeden oluşacağı yolunda bu Kanun Teklifi hazırlanmış bulunmaktadır. Bu teklif hazırlanırken mahkeme heyetini oluşturan hâkim üye sayısının artırılmasının sanıklar yönünden de daha güvenceli bir durum olduğu gerçeğinden hareket edilmiştir.

353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununda yapılan değişikliğe paralel olarak 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda da değişiklik yapılmıştır.

Diğer taraftan halen duruşmaları devam etmekte olan 200 ve daha çok sanıklı davalarda da aynı yöntemin uygulanabilmesi için Kanun Teklifine Ek Geçici Madde eklenmesi uygun görülmüştür.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

TC

Millî Güvenlik Konseyi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. : 2/76
Karar No. : 33

15 . 10 . 1981

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Kara Kuvvetleri Komutanı ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Nurettin ERSİN tarafından, «353 Sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 Sayılı Sıkryönetim Kanununda değişiklik yapılması amacıyla hazırlanan Kanun Teklifi» Komisyonumuzda incelenmiştir.

Teklifin tümü, gerekçesindeki nedenlerle aynen benimsendiği gibi maddeler dahi ayrı ayrı görüşülerek benimsenmiştir.

Kanun Teklifi ve gerekçesi raporumuzla birlikte yüksek takdir ve tensiplerine arz olunur.

Komisyon Başkanı
Muzaffer BAŞKAYNAK
Hâkim Tuğgeneral

Üye
Ersin ESEROL
Hâkim Yarbay

Üye
M. Tevfik ODMAN
Dz. Hâk. Ön Yüzbaşı

TEKLİF

353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi.

MADDE 1. — 353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesine 1 nci fıkrasından sonra aşağıdaki şekilde bir fıkra eklenmiştir.

«200 ve daha fazla sanık hakkında açılan davalarda Askeri Mahkeme dört hâkim ve bir subay üyeden kurulur. Duruşma sonuçlanıncaya kadar başka nedenlerle sanık sayısının 200 veya daha fazla miktara ulaştığı davalarda da bu hüküm uygulanır.»

MADDE 2. — 353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununa aşağıdaki ek geçici 3 ncü madde eklenmiştir.

EK GEÇİCİ MADDE 3. — Bu Kanunun değiştirilen 2 nci maddesinin mahkeme kuruluşuna ilişkin hükümleri duruşması halen devam etmekte olan davalar hakkında da uygulanır.

MADDE 3. — 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun Ek 5 nci maddesinin 3 ncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

«Ancak, mahkeme heyetindeki askeri hâkim sayısı, diğer hâkimlerin sayısından az olamaz.»

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MİLLİ SAVUNMA KOMİSYONU METNİ

353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi.

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

EK GEÇİCİ MADDE 3. — Teklifin Ek Geçici 3 ncü maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 4. — Teklifin 4 ncü maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 5. — Teklifin 5 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

